Ազգ

Azg armenian daily

Մայիս 19 Չորեքշաբթի 1993

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

9 տարի, թիվ 93 (344)

գինը 10 ռ.

դասիչ 69149

Երեւան 375010

Հանրապետության 47

հեռ. 581841, ֆաքս 562941

տելեքս 243266 CPIRI SU

Ղարաբաղցիները առաջարկում են մահապարտ ռուս զինվորներին փոխանակել ադրբեջանցի գերիների հետ

ԼՂՀ իշխանությունները պատրաստ են ի րենց ներդրումն ունենալ եւ միանգա Ադրբեջանի դատարանի վճռով գնդա կահարման դատապարտված ռուս 5 զինծառայողների կյանքը փրկելուն ուղղված ջանքերին: Այդ մասին հայտա րարեց պատանդների եւ ռազմագերինե րի գծով ԼՂՀ պետական հանձնաժողո վի նախագահ, ներքին գործերի նախա րարի տեղակալ Ալեքսանդր Աղասարյա նը: Ղարաբաղյան կողմն առաջարկում է դատված ռուս զինծառայողներին փո խանակել ԼՂՀ իրավապահ մարմինների ծեռքում գտնվող ադրբեջանցի ռազմա գերիների հետ: Եթե ադրբեջանական կողմը համաձայնվի այդ առաջարկու թյանը, գործով կարդացուցի, որ մտա հոգված է գերության մեջ գտնվող իր հայրենակիցների ճակատագրով, վեր ջում ասաց Ա. Աղասարյանը: Վ. Ա.

Ղարաբաղ

Ռազմաճակատում դրությունն անփոփոխ

Ինչպես Ստեփանակերտից հաղորդեց մեր սեփական թղթակից ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱ ՋԱՆՅԱՆԸ, ԼՂՀ պաշտպանության բա նակի շտաբի հաղորդման համաձայն, մայիսի 18-ի գիշերը եւ առավոտյան Աղ դամի ռազմական հենակետերից կար ճատեւ հրետակոծության եւ գնդակոծու թյան են ենթարկվել Ասկերանի շրջանի Ոսկեվազ (Խանաբադ) գյուղը եւ պաշտպանական դիրքերը: Նախնական տվյալներով, տուժածներ եւ ավերածու թյուններ չկան: ԼՂՀ ինքնապաշտպանա կան ուժերը դիմել են պատասխան գոր ծողությունների: Ռազմաճակատի մյուս հատվածներում գրանցվել են դիրքային փոխհրաձգություններ: ԼՂՀ ռազմական հետախուզության տվյալներով, Ղուբաթ լիի, Ֆիզուլու եւ Ջեբրայիլի շրջաննե րում շարունակվում են հակառակորդի կենդանի ուժի եւ ռազմական տեխնի կայի խոշոր կուտակումներ: Ստեփանա կերտ-Լաչին-Գորիս ճանապարհը գոր ծում է անխափան:

Հայկական աղբյուրները հաղորդում են Սիսիանի, Տաուշի, Ղափանի շրջան ների բնակավայրերի հրետակոծումների մասին:

Միաժամանակ, ադրբեջանական աղ բյուրները հաղորդում են, թե մայիսի 18-ին Հայաստանի տարածքից գնդակոծ վել է Զանգելանի շրջանը, որտեղ զոհ վել է 5 եւ վիրավորվել առնվազն 15 մարդ: Հայկական ուժերը հրետակոծել են նաեւ Ղարաբաղին սահմանակից Ֆիզուլու շրջանը: Հրետակոծվել են նաեւ Նախիջեւանի Սադարակի շրջանի սահմանամերձ բնակավայրերը, հաղոր դում են ադրբեջանական աղբյուրները:

Գորիսի Տեղ գյուղի ինքնապաշտպա նական շտաբից ՍԵՎԱԴԱ ՇԵԿՈՒՆՑԸ հաղորդեց, որ ադրբեջանական կենդա նի ուժի եւ ռազմական տեխնիկայի կուտակման արդեն հետեւում է ռազ մական գործողությունների ակտիվացու մը: Մայիսի 17-ին, գիշերվա ժ. 1-ին Ղուբաթլիի Կզլասրի, Մազմազար տա րածքներից մոտ 3-4 ժամ տանկերից գն դակոծվել են գյուղի պաշտպանական դիրքերը: Հայկական կողմը ստիպված դիմել է պատասխանի, որից հետո կրա կը դադարել է:

Նույն աղբյուրից հաղորդեցին, որ Ղու բաթլիի տարածքում Տեղ գյուղը հրետա կոծող ռազմահենակետերում նկատելի է կենդանի ուժի կուտակում եւ տեխնիկա յի համալրում, տեղաշարժ: Կոռնիձորի շտաբից հաղորդեցին, որ նույն օրը, գի շերվա ժ. 1-ին հրետակոծվել են գյուղի պաշտպանական դիրքերը: Մայիսի 18-ին, ժ. 16:30-ից արկեր են արձակվել Ներքին Խնձորեսկի ուղղությամբ: «Ազգ»

Եվրոպական ընկերակցության պատվիրակությունը Հայաստանում

Երեւան, 18 մայիս, Սնարք: Մայիսի 19-ին Երեւան կժամանեն Եվրոպական հանրության ղեկավար կայանի բարձրաստիճան ներկայացուցիչները 1993-95 թթ. Հայաստանին տրամադր վելիք տեխնիկական օգնության ծրագրերը քննարկելու համար: Կքն նարկվեն հանրապետության ձեռնար կություններին, էներգետիկ համակար գին եւ սոցիալական ոլորտում օգնու թյուն ցուցաբերելու հարցերը: ■

Կարգավորում

3+1 ԿԱՄ Ի՞ՆՉ ԿՏԱ ՆՈՐ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հայաստանին, Ղարաբաղին եւ Ադրբեջանին հանձնվեց եռակողմ նախաձեռնության լրամշակված տեքստը

Երեկ Հայաստանում Ռուսաստանի դեսպան Վլադիմիր Ստուպիշինը ՀՀ նախագահի հատուկ հանձնարարու թյունների գծով դեսպան Դավիթ Շահնազարյանին եւ ԼՂՀ մշտական ներկայացուցիչ Մանվել Սարգսյա նին հանձնեց ռուս-թուրք-ամերիկյան նախաձեռնության առաջարկու թյունների նոր փաթեթը: ԱՄՆ հա վատարմատար պրն. Փրայսը նույն փաթեթը երեկ հանձնել է փոխարտ գործնախարար Ժիրայր Լիպարիտյա նին: Նոր փաթեթի արտաքին առա ջին տարբերակիչ կողմն այն է, որ նրան է միացել նաեւ ԵԱՀԽ Մինս կի խումբը Մարիո Ռաֆայելիի գլ խավորությամբ, որն առաջարկի տեքստն ուղարկել է ԼՂՀ ներկայա ցուցչին: Առաջարկությունների նոր տեքստը երեկ Բաքվում ԱՄՆ-ի, Ռու սաստանի եւ Թուրքիայի դեսպան ները հանձնեցին նաեւ Ադրբեջանի պետքարտուղար Ալի Քերիմովին: Մի քանի աղբյուրների հաղորդման հա մաձայն, նոր տարբերակում նշվում է, թե հակամարտության կարգավորման գրաֆիկը պետք է ներառի մայիսի 26-ից մինչեւ հունիսի 15-ը: Այնինչ նկատի է առնված, որ ծրագրի հաս տատման դեպքում, հունիսի 6-ին Ժնե ւում Հայաստանի եւ Ադրբեջանի մի ջեւ կսկսվեն նախնական բանակ ցություններ, որոնք կշարունակվեն հունիսի կեսերին Հռոմում, ԵԱՀԽ շրջանակներում, իսկ հունիսի վեր ջին կբացվի ԵԱՀԽ Մինսկի համաժողովը Լեռնային Ղարաբա ղի հարցով: Գրաֆիկը նախատեսում է նաեւ, որ մայիսի 29-ից հունիսի 3-ը Քելբաջարից դուրս կբերվեն զոր քերը, եւ կտեղակայվեն ԵԱՀԽ դի տորդները: Կհաստատվի նաեւ ռազմա կան գործողությունների եւ կրակի լրիվ դադարեցումը: Քաղաքական դիտորդների կարծիքով, հնարավոր է, որ կրկին ընդունելով հերթական նա խաձեռնության ընդհանուր ոգին, հայկական երկու կողմերը հանդես կգան որոշակի դիտողություններով:

Իսկ մինչ այդ, երեկ Թուրքիայի արտգործնախարար Չեթինը հանդես է եկել նոր նախաձեռնությանը նվիր ված մի հայտարարությամբ, որ մաս նավորապես ասվում է, թե երբ Հա յաստանը, Ադրբեջանը եւ Լեռնային Ղարաբաղն ընդունեն Քելբաջարից զորքերի դուրսբերման գրաֆիկը, ա պա Թուրքիան երաշխավորում է, որ Ադրբեջանը միակողմանիորեն մայի սի 26-ից կանցնի կրակի դադարեց մանը:

Միեւնույն ժամանակ, գնահատե լով Չեթինի այդ հայտարարությունը, ՀՀ նախագահի հատուկ հանձնարա րությունների գծով դեսպան Դավիթ Շահնազարյանը մեզ հետ զրույցի ըն թացքում ասաց, որ թերեւս առաջին անգամ Թուրքիայի բարձրաստիճան պաշտոնյան նշել է Ղարաբաղի ա նունը, որպես պատասխանող կողմի: Պրն. Շահնազարյանը նշեց նաեւ, թե դա Թուրքիայի դիրքորոշման մեջ էական քայլ է դեպի տեղաշարժ: Դեսպանը հայտնեց, որ հայկական կողմը քննարկում է նոր առաջարկը եւ դրա ծրագրի պատասխանը պետք է ներկայացնի մինչեւ մայիսի 26-ի կե սօրը: Նախաձեռնողները հայտնել են, թե նոր առաջարկությունն ունի լրացումներ, որոնցում հաշվի են առնվում նաեւ ԼՂՀ կողմից արված դիտողությունները:

Մինչդեռ նոր առաջարկը կտրուկ հակասության մեջ է մտնում ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի 822 բա նաձեւի առաջին կեսի հետ, որով պա հանջվում էր բոլոր ռազմական եւ «թշնամական գործողություններ» անհապաղ դադարեցնել, որպես նա խապայման առաջադրելով Քելբա ջարից զորքերի դուրսբերումը ու այ նուհետեւ բանակցությունների սեղա նին նստելը:

Այնինչ, «թշնամական գործողու թյուններ» արտահայտությունը նկատի էր առնում նաեւ Հայաստանի եւ ԼՂՀ դեմ շրջափակման դադարեցում, ո րը չգիտես ինչու մոռացվել է նոր ա ռաջարկում: Այնուհետեւ Թուրքիան որպես «խաղաղարար» միջնորդ ար դեն երկրորդ անգամ չի բավեհանում իր մասնակցությամբ առաջարկների տեքստն ուղարկել Հայաստանի իշ խանություններին, ինչը հարցականի տակ է դնում 3+1 նախաձեռնության մեջ նրա չեզոք դերը: Ուստի դժվար է սպասել, որ նոր միջնորդությունը կու նենա սպասելի հաջողություն:

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Բալկաններ

ՍԵՐԲԵՐԻ ՀԱՄԱՌՈՒԹՅՈՒՆԸ ՓԱԿՈՒՂԻ Է ՍՏԵՂԾՈՒՄ

Քրիստոֆերը մեղադրում է Եվրոպային

«Վաշինգտոն պոստ»-ը երեկ գրել էր, թե «Մ. Նահանգների վարչակազմի պաշտոնական անձինք պատրաստա կամություն հայտնեցին Բոսնիայի պատերազմի դադարեցման այն տար բերակին, որոնք կնախընտրեն եվրո պական դաշնակիցները»: Իսկ ABC հեռուստաընկերությունը հաղորդում էր. «Նախագահ Քլինթոնի ծրագիրը, որով ենթադրվում է օդից հարված ներ հասցնել Բոսնիայում սերբերի հրետանային դիրքերին եւ վերացնել մահմեդականների զինամատակա րարման միջազգային արգելքը, մի կողմ է դրվել»: Ավելի ուշ, երեկ երե կոյան պետքարտուղար Ուորըն Քրիս տոֆերը Բոսնիայի սերբերի անցյալ շաբաթվա հանրաքվեն «ծիծաղելի» գտնելուց հետո հայտարարեց, թե ստեղծված փակուղու համար բուն պատասխանատվությունն ընկնում է եվրոպական դաշնակիցների վրա, հաստատելով «Վաշինգտոն պոստ»-ի երեկ առավոտյան այն ոգնումը, թե «Բալկաններում նախաձեռնությու նը զիջելով Եվրոպային, ամերիկյան վարչակազմն ավարտեց եռամսյա այն ժամանակահատվածը, որի ըն թացքում փորձում էր ինքը խաղալ ղե կավար դեր»: Միաժամանակ Վա շինգտոնը փաստորեն սատարեց այս ուրբաթ օրը Նյու-Յորքում ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի երկրների արտգործնախարարների մակարդա կով նիստ գումարելու ռուսաստանյան նախաձեռնությունը, Մոսկվային հե տո մղելով հարցի նոր միջազգայնա ցման մեջ կենտրոնական դեր խաղա լու հավակնությունից:

Այնուհանդերձ, ամերիկացիներն ու բրիտանացիները համաձայն գտն վեցին ՄԱԿ-ի հովանու տակ Բոս նիայի մահմեդականների համար «ապահով տարածքներ» ստեղծելու գաղափարին, ամերիկյան օդուժի հարվածները բացառապես ՄԱԿ-ի խաղաղապահ ուժերին վերապահե լով, առայժմ: Այդ նպատակով խա ղաղապահ ուժերի հրամանատար գեներալ Ֆիլիպ Մորիյոնը երեկ Սա րաեւոյի մոտ հանդիպեց սերբերի հրամանատարության հետ, առաջին հերթին մայրաքաղաքը եւ Սրեբրենի ցան վնասազերծելու համար նրանց պաշարումներից: Մյուս կողմից, Ժնեւում երեկ հանդիպեցին Թուջմանը, Լորդ Օուենը եւ Ստոլտեն բերգը, զերծ խորվաթ-մահմեդական բախումները դադարեցնելու համար:

Ավելացնենք նաեւ, թե դեռեւս ոչ պաշտոնական տվյալներով, անցյալ շաբաթավերջի սերբերի հանրաքվեն առնվազն 95 տոկոսով դեմ է եղել Վենս-Օուեն ծրագրին: ■

Վերջին ժամ

Շեւարդնաձեն կժամանի Երեւան

Այսօր պաշտոնական այցով Երեւան կժամանի Վրաստանի ղեկավար, Գխ նախագահ Էդուարդ Շեւարդ նաձեն: Երեկ մինչեւ ուշ երեկո դե ռեւս հայտնի չէր, թե որ ժամին վայ րէջք կկատարի Շեւարդնաձեի ինքնա թիռը, սակայն մեզ հաջողվեց պար զել, որ մեկօրյա այցի ընթացքում նա խատեսվում են հանդիպումներ նա խագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի եւ վարչապետ Հրանտ Բագրատյանի հետ: Կստորագրվի երկու երկրների հարաբե րությունները կարգավորող միջպետա կան պայմանագիր, որն իր մեջ նե րառում է եւս 25 համաձայնագրերի ու տարբեր պայմանագրերի փաթեթ:

Հատկանշական է, որ Է. Շեւարդ նաձեի այցը կայանում է այն պայ մաններում, երբ կրկին վրացի պատ ճառով դադարեցված է գազի մուտքը Հայաստան: «Ազգ»

Իրանը պատրաստվում է օրական 5 միլիոն խորանարդ մետր գազ մատա կարարել Վրաստանին: Վրացական եւ ի րանական պատվիրակությունները քննար կեցին Ադրբեջանի տարածքով իրանական գազը մատակարարելու մասին հարցերը: Այդ մասին համաձայնություն է ձեռք բեր վել սույն թվականի հունվարին Թեհրա նում: Գազը կմատակարարվի մինչեւ այս տարվա նոյեմբեր ամիսը:

Աշխարհ

Ճապոնիայում կենսամակարդակը ամենից բարձր

Երեկ հրապարակված ՄԱԿ-ի համապա տասխան ուսումնասիրություններով աշ խարհի ամենաբարձր կենսամակարդակ ունեցող երկիրը, ինչպես անցյալ տարի, Ճապոնիան է: 173 երկրներում կատար ված այդ ուսումնասիրությունը, որը գլ խավորապես հաշվի է առնում տվյալ երկրում կյանքի միջին տեւողությունը, կրթության վիճակը եւ ժողովրդի գնո ղունակությունը, 6-րդ է ճանաչել Մ. Նահանգներին, որտեղ սակայն մեծ տարբերություն կա ամերիկյան սպիտա կամորթների եւ սեւամորթների միջեւ: Վերջիններին անմիջապես հետեւում են ռուսները:

Դանիան նորից է քվեարկում Մաաստրիխը

Դանիայի վարչապետը զգուշացրեց քվեարկողներին, թե երբեք չի ների ի րենց, եթե դարձյալ դեմ քվեարկեն Մաաստրիխտի պայմանագրին, որ նա խատեսում է եվրոպական երկրների մի ջեւ ավելի սերտ համագործակցություն: Հանրաքվեի բացասական արդյունքի դեպքում դաշնագիրը կարող է մահա նալ: Վերջերս կատարված մի հարցում նախատեսում է, որ դանիացիների 50 տոկոսը կողմ եւ 32-ը դեմ կքվեարկի դաշնագրին:

Աֆղան օդուժը ռմբակոծում է Քաբուլը

Աֆղանստանի կառավարական բանա կի օդուժը ինքնաթիռներ թռիչքներ կատարեց մայրաքաղաք Քաբուլի երկն քում ու ռմբակոծեց վարչապետի պաշ տոնակատար եւ արմատական զինված խմբավորման պետ Գյուլբեդդին Հեքմա թյարի գլխավոր շտաբը արեւելյան թա ղամասերում: Քաբուլի ռադիոն հայտա րարեց, թե 23 մարդ սպանվել եւ 114 ուրիշներ վիրավորվել են կիրակի օր վանից ի վեր, հրթիռակոծման հետե վանքով: Հարձակվող օդուժը բարձրից է թռչել, խուսափելու Հեքմաթյարի զե նիթայիններից: Անցյալ շաբաթվա կռիվների հետեւանքով սպանվել է 300 հոգի, վիրավորվել 1000-ը:

Սուդանական բանակցությունները ձախողվեցին

Նիգերիայի մայրաքաղաքում 4 շաբաթ շարունակվող բանակցությունները ձա խողվեցին: Սուդանական հակամարտ կողմերի եւ զինվորական կառավարու թյան ներկայացուցիչների միջեւ հարե ւան Նիգերական կառավարության հո վանավորությամբ տարվող բանակցու թյուններն ընդհատվեցին, անորոշու թյան մեջ թողնելով քաղաքացիական պատերազմի հետեւանքներից 10 տարի տառապող երկիրը, որտեղ արդեն սպան վել կամ սովից մեռել է շուրջ կես մի լիոն մարդ: Հակամարտ կողմերից իս լամական փրկության ճակատը պա հանջում է հանրաքվե անցկացնել երկ րի օրենսդրությունը իսլամի Շարիա թով փոխարինելու համար: ■

Ուշադրություն

Եռակողմանի առաջին գումարման 5-րդ նստաշրջանի հերթական նիստը տեղի կու նենա ս. թ. մայիսի 20-ին, ժ. 10-ին ԴԴ Գխ նիստերի նախկին դահլիճում (Մելիք-Ադա մյան փողոց):

ԵՌԱԿՈՂՄԱՆԻ ԳՈՐԾԿՈՄԻ ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԻՆՉ Է ԿԱՏԱՐՎՈՒՄ ՄԱՐՏՈՒՆԻՈՒՄ

Մամուլում հայտնված այն տեղեկությունների, թե Մարտունիում պարբերաբար հակաօրինական են արվում, որոնց մասնակիցները շրջգործկոմի նախագահ Լևոն Գալստյանի հրաժարականն են պահանջում, ավելացավ ՀՀ Գերագույն խորհրդի Մարտունու շրջանի ընտրատարածքներից մեկում ընտրված պատգամավոր Ալբերտ Սահակյանի ՀՀ ԳԽ տեղական ինքնակառավարման հանձնաժողովի նախագահ Արշակ Սադոյանին ուղղված հարցումը, որով վերջինս մեղադրվում էր հացադուլավորների բողոքների նկատմամբ անտարբեր վերաբերմունք ցուցաբերելու մեջ:

Որոշեցինք ճշգրտել, թե իրականում ինչ է տեղի ունենում այդ շրջանում, մեր պարզաբանումներ տալու խնդրանքով դիմեցինք վերևում հիշատակված անձանց:

Ալբերտ Սահակյան. Անցած տարվա դեկտեմբերից սկսած Մարտունու շրջխորհրդի և գյուղական խորհուրդների մոտ 50 պատգամավորներ շրջանում տեղի ունեցած ապօրինի գործողությունների և չարաշահումների մասին բողոք-դիմում են ներկայացրել ՀՀ ԳԽ տեղական ինքնակառավարման հանձնաժողովին, բայց մինչև այսօր էլ, թեև հինգ ամիս է անցել, նրանց զանգատին ոչ մի ուշադրություն չի դարձվել:

Հարցը տեղից չի շարժվել այն ժամանակ, երբ բողոքողների մի մասը ճարահատյալ նստացույց, իսկ ապրիլ-մայիս ամիսներին երկու անգամ հացադուլ է հայտարարել: Այնինչ մեղադրանքները լուրջ են. ապօրինականություններ և յուրացումներ հողի և անասունների սեփականաշնորհման ժամանակ, 120 հա ցորենի արտերի չհնձում և այլն: Այս պահին լրիվ մանրամասնությունները չեմ հիշում, իսկ դիմումի հեղինակների ներկայացրած փաստաթղթերը հանձնել եմ ՀՀ ԳԽ նախագահությանը:

Իմ կարծիքն այն է, որ բողոքողների բերած փաստերն անհրաժեշտ է ստուգել. եթե չհաստատվեն, ապա նրանց, որպես զրպարտիչների, հարկավոր է պատժել: Հակառակ դեպքում օրենքը խախտողները պետք է պատասխան տան:

Լևոն Գալստյան. Շրջանի ղեկավարների դեմ վերադաս մարմիններին բողոք-դիմումներ գրելը Մարտունու որոշ բնակիչների կողմից արդեն ավանդույթի է վերածվում: Նման մի փաստաթղթի հետևանքով անցած տարվա ամռանը ՀՀ նախագահի աշխատակազմի, ՀՀ Գերագույն խորհրդի և ՀՀ կառավարության ներկայացուցիչները 10 օր շարունակ ստուգումներ անցկացրին և ոչինչ չհայտնաբերեցին: Պարզապես շրջանում իշխանությանը տիրելու համար անսկզբունք պայքար է ընթանում: Իսկ դրան հիմնական նպաստողները Հենրիկ և Ալբերտ Սահակյաններն են: Ասենք, դա զարմանալի էլ չէ. խորհրդային կարգերի ժամանակ տասնամյակներ շարունակ շրջանի իշխանությունն իր ձեռքում կենտրոնացրած ընտանիքի (կուսշրջկոմի առաջին քարտուղարներ են եղել նրանց հայրը, փեսան և իրենք) անդամները չեն հաշտվում իրենց դիրքի կորստի հետ: Այժմ նրանք, անմիջապես չերևալով, նպատակին հասնելու համար հարազատ-բարեկամներին են օգտագործում: Պատահական չէ, որ վերոհիշյալ բողոքը ստորագրած 51 անձանցից 38-ը արյունակցական կապերի մեջ են Սահակյան եղբայրների հետ:

Ցավալին այն է, որ նման զանգատների հաճախակի դարձած ստուգումների պատճառով մեր աշխատանքներն են խանգարվում: Ինչ վերաբերում է վերջին հացադուլին, ապա մայիսի 7-ին ես և շրջխորհրդի նստաշրջանի աշխատանքներին մասնակցելու եկած ՀՀ կառավարության ներկայացուցիչ Թևոս Պետրոսյանը, ՀՀ Գերագույն խորհրդից Խաչիկ Ոսկանյանը, ՀՀ նախագահի աշխատակազմից Արա Վարդապետյանը հանդիպեցինք նրանց հետ, բայց այդպես էլ չկարողացանք պարզել, թե ինչ է նրանց ուզածը: Ավելացնեմ, որ այդ «հացադուլավորները» հարբած էին, իսկ վրանում էլ բավականին ուտելիք կար... Եվ մեկ փաստ. լինելով նաև շրջխորհրդի պատգամավորներ, Սահակյան եղբայրները ոչ միայն իրենք չներկայացան նստաշրջանին, այլև փորձում էին տապալել այն. շատերը մոտեցան ինձ և հաղորդեցին, թե այդ անձինք կանչել են իրենց և փորձել համոզել, որ նրանք էլ չմասնակցեն:

Ինչ խոսք, հնարավոր է, որ իմ աշխատանքում էլ թերություններ լինեն, բայց օրենքի շրջանակներից և հանգամանքներից խախտումները պարզապես բացառվում են: Ես նույնպես պահանջում եմ, որ այս անգամ էլ գան ու ստուգեն բոլոր բողոքները, բայց զրպարտիչների ճանապարհն ի վերջո պետք է փակվի:

Արշակ Սադոյան. Ընդհանուր առմամբ, Մարտունու շրջանում իշխանությունների գործունեության նկատմամբ ակտիվ վերաբերմունք է տիրում: Ոչ այնքան վաղուց կառավարության այնտեղի լիազոր ներկայացուցչի հարցը բարձրացվեց, և ԳԽ նախագահությունը նրան անվստահություն հայտնեց: Դրանից հետո իրավիճակը համեմատաբար կարգավորվել էր, բայց անցած տարվանից նորից սկսվեց բողոք-դիմումների հոսքը: Պետք է ասել, որ դրանցում պարունակվող փաստերը բավականին ծանրակշիռ են:

Ուստի մանրակրկիտ ուսումնասիրությունների անհրաժեշտությունն առկա է: Հավանաբար մենք դա կիրականացնենք ՀՀ ԳԽ ագրարային հանձնաժողովի և հանրապետության կառավարության հետ համատեղ: Իսկ այժմ որևէ եզրակացություն կատարելը կամ կարծիք հայտնելը պարզապես ճիշտ չի լինի:

ՅՈՎՍԵՓ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Հատուկ դասընթացների բաժին. կարճ դասախոսություններ

1. Բանակցությունների սկզբունքները ընկերական հարաբերություններում
Մայիսի 22, 26, 28, 29, 31 1993 թ.
Սաս Ա. ժ. 10.00-13.30
Սաս Բ. ժ. 15.00-18.30
Դասախոսներ. Դեբորահ Վելց, Ջոան Մանս

2. Դրամային և բանկային խնդիրներ
Մայիսի 31 - հունիսի 11, 1993 թ.
Յուրաքանչյուր երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ, ժ. 18.00-21.00.
Դասախոս Վարդգես Բոռնուսյան

3. Ստրատեգիական պլանավորում (միայն գրադարանավարների համար)
Մայիսի 24 - հունիսի 8, 1993 թ.
Մայիսի 24, երկուշաբթի, ժ. 10.00-12.00,
Մայիսի 25-27, ժ. 9.00-12.00
Մայիսի 31, երկուշաբթի, ժ. 9.00-12.00
Հունիսի 1-4: Գործնական հանձնարարություններ
Հունիսի 7: Ընդհանուր ծրագրի վերանայում
Դասախոս. Միլլիս Սամուելյան, Արաքսի Չոլույան

Դասախոսությունները կընթանան անգլերեն լեզվով, հայերեն համընթաց թարգմանությամբ: Յուրաքանչյուր դասընթացի գրանցման արժեքը 200 ռուբլի: Լրացուցիչ տեղեկությունների համար կարող եք զանգահարել 27-33-70 հեռախոսահամարով:

Ընտրություններ

Արդյունքները ամփոփված չեն

Ստեփանակերտ, 18 մայիս, Սնարք: Լեռնային Ղարաբաղում շարունակվում է ԼՂՀ խորհրդարանի 15 թափուր տեղերի համար մայիսի 16-ին կայացած ընտրությունների արդյունքների ամփոփումը: Ինչպես Սնարք գործակալությանը հայտնեցին ԼՂՀ լրատվության և մամուլի վարչությունում, մայիսի 18-ի առավոտյան հայտնի են եղել ընտրված 9 պատգամավորների անունները: 15 ընտրատարածքներից երկուսում քվեարկել է ընտրողների նվազ, քան 50 տոկոսը: Ըստ նախնական տվյալների, նաև երկու ընտրատարածքում թեկնածուներից ոչ մեկը բավարար քվեներ չի ստացել: Առայժմ տեղեկություններ չեն ստացվել հեռավոր վայրերից, մասնավորապես Մարտակերտի շրջանից:

Ինչ վերաբերում է օդերևութային իրադրությանը, այն մայիսի 18-ին համեմատաբար հանգիստ էր: ■

Ռուսաստան

Հայ համայնքները պահանջում են ազատել ռուս զինվորներին

Մոսկվա, 18 մայիս, Սնարք: Մահապատժի դատապարտված ռուսաստանցի 5 զինվորների ճակատագիրը շարունակում է հուզել Ռուսաստանի հանրությանը:

Ռուսաստանի հայ համայնքների միությունը հեռագիր է հղել նախագահ Բորիս Ելցինին, խնդրելով «մեծ տերության ղեկավարին վայել հաստատակամություն դրսևորել ռուս երիտասարդների կյանքի իրավունքը պաշտպանելիս»: Դիտորդների կարծիքով, Ադրբեջանում խաղարկվող դատական խեղկատակությունը, ինչպես եղավ ռուս օդաչու Լուկինի դեպքում, նպատակ ունի Ռուսաստանից կորզել զենքի պատկառելի քանակություն:

Մյուս կողմից, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման համաձայն, Կեմերովոյի մարզխորհրդի նախագահ Աման Տուլեևը նախագահ Էլչիբեյին հղած հեռագրում Կուզբասից Ադրբեջանին արտադրանքի մատակարարումները կախման մեջ է դրել ռուս զինվորների ճակատագրից: Տուլեևը այս հարցում աջակցելու խնդրանքով դիմել է Ռուսաստանում «Սիբիրյան համաձայնագիր» միության մեջ մտնող երկրամասերի ու մարզերի խորհուրդների նախագահներին:

Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինն անձամբ նամակ էր հղել Ադրբեջանի նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյին, խնդրելով մարդասիրական վերաբերմունք հանդես բերել հայ-ադրբեջանական հակամարտության շրջանում գերի ընկած Ռուսաստանի 6 քաղաքացիների հանդեպ և նրանց հանձնել Ռուսաստանի իշխանություններին:

Ինչպես հայտնեց Խաբար տեղեկատվական գործակալությունը, Ադրբեջանի արդարադատության նախարարության պաշտոնական ներկայացուցիչը հայտնել է, որ ռուս զինվորներին Ռուսաստանի իշխանություններին հանձնելու հնարավորության փաստերն չկա, քանի որ նրանք Ադրբեջանի տարածքում եղել են ոչ թե որպես Ռուսաստանի քաղաքացիներ և այդ երկրի զինծառայողներ, այլ որպես հայկական զինված ուժերի վարձկաններ: Նրա խոսքերով, հնարավոր է միայն մեղմացնել պատիժը և մահապատիժը փոխարինել երկարատև բանտարկությամբ: ՆՏ

Էկոլոգիա

Տոխիկ թափոնները իրական վտանգ են

Հայաստանի քիմիական արդյունաբերության տոխիկ թափոններն արդեն 6-րդ տարին է, ինչ գործարաններից դուրս չեն տարվել: Նախկինում նրանք միշտ էլ Հայաստանից տարվել են անհայտ ուղղությամբ, անծայրածիր ԽՍՀՄ-ի որևէ սառցակալած անկյունում թաղվելու: Այժմ վերոհիշյալ նյութերը չեզոքացնելը 29 հազար քառակուսի կիլոմետր տարածք ունեցող հանրապետությունում լուրջ խնդիր է:

Այս խնդրին էր նվիրված Հայաստանի բնության և շրջակա միջավայրի պահպանության նախարարությունում մայիսի 17-ին կայացած խորհրդակցությունը, որի ընթացքում պետք է որոշվեր թափոնների վերամշակման գործարանի և գերեզմանոցի տեղը: Ինչպես հայտնի է, հինգ տարի առաջ որոշվել էր գերեզմանոց ստեղծել Բաղրամյանի շրջանում, սակայն երկրաբանական հետազոտությունները ցույց են տվել, որ այդ շրջանի ստորգետնյա ջրերը խառնվում են Արարատյան դաշտավայրի տակ գտնվող հիմնական ջրային հոսքերին: Չնայած խոստումներ են հնչել, թե գերեզմանոցը կառուցվելու է միջազգային չափանիշներին համապատասխան և բոլոր նյութերի արտանետումները ընդհանրապես բացառվում են, այնուամենայնիվ բնապահպանական հանձնաժողովը, հաշվի առնելով տեղանքի սեյսմիկ անկայունությունը և վերոհիշյալ թափոններում ծանր մետաղների առկայությունը, որոշեց արգելել համալիրի կառուցումը Բաղրամյանի շրջանի տարածքում:

Հաջորդ տարբերակը, որն առաջարկվեց երիտասարդական հանձնաժողովի կողմից, Եղեգնաձորի շրջանի Սևակավան և Արենի գյուղերի մերձակա տեղանքն է: Երկրաբանների կարծիքով, այս տեղանքն ավելի է համապատասխանում համալիրի կառուցմանը, քանի որ երկրաբանական կարծր, անջրանցիկ ապարներն այս հատվածում գոգավորություն են ներկայացնում: Որոշվեց, որ հանձնաժողովը մայիսի 21-ին կմեկնի Եղեգնաձորի շրջան, տեղանքին ծանոթանալու: Խորհրդակցության ավարտից հետո բնության և շրջակա միջավայրի պահպանության փոխնախարար Սուրեն Ավետիսյանը նշեց, որ Եղեգնաձորի տարբերակը նույնպես վերջնական չի կարելի համարել: Նա տեղեկացրեց, որ համալիրը կառուցվելու է Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի կամ Համաշխարհային բանկի միջոցներով: Թափոնների անվտանգության ապահովման նկատառումներով հեղուկ թափոնները վերամշակման գործարանում վերածվելու են կարծր աղիկների և միայն այդ ձևով են թաղվելու: Նրա խոսքերով, «վերամշակման ընթացքում առաջացած ջերմային էներգիան անպայման պետք է օգտագործվի: Վերամշակման գործարանը միաժամանակ նաև էլեկտրակայան է լինելու»: Ինչպես նշեց փոխնախարարը, «քանի դեռ չի լուծվել գերեզմանոցի հարցը, գործարաններում կուտակված թափոնները միշտ էլ իրենցից վտանգ են ներկայացնելու թե շրջակա միջավայրի, թե մարդկանց համար»:

ԳԵՎՈՐԳ ԱՍԼԱՆՅԱՆ

Բաքու

Նախագահը նոր խորհրդարանական ընտրությունների կողմնակից

Մայիսի 17-ին Ադրբեջանի Գերագույն խորհրդում տեղի ունեցավ «Միլլի Մեջլիսի ընտրությունների մասին» օրենքի նախագծի քննարկումը, որին մասնակցում էին հանձնաժողովների նախագահներ և քաղաքական կուսակցությունների ներկայացուցիչներ: Տվյալ նախագիծը լայնորեն քննարկվել է հանձնաժողովներում: Որոշվել է, որ յուրաքանչյուր պատգամավոր պետք է ներկայացնի 35 հազար ընտրող: Համատեղ նիստում առաջարկություն արվեց նաև փոփոխություն մտցնել ընտրվող պատգամավորների թվի մեջ, քննարկել արտասահմանում բնակվող հայրենակիցների, հասարակական-քաղաքական շարժումների մասնակցության հարցը: Քննարկման ընթացքում պարզվեց, որ որոշ կուսակցություններ ունեն այլընտրանքի նախագծեր: Քննարկմանը ներկայացված նախագծի հեղինակները, ընդունելով նիստի մասնակիցների որոշ դիտողությունները, հայտարարեցին, որ նոր տարբերակը մշակելիս հնարավորության դեպքում հաշվի կառնվեն բոլոր առաջարկությունները, և նշեցին, որ նախագահ Էլչիբեյը նոր ընտրությունների կողմնակից է: Սնարք

Պատանդները պետք է ենթարկվեն բուժզննման

«Որևէ ստուգման ենթարկվո՞ւմ են արդյոք Հայաստանից Ադրբեջան վերադարձած նախկին պատանդներն ու ռազմագերիները»՝ այս հարցով ադրբեջանական «Ասսա-Իրադա» գործակալության թղթակիցը դիմեց պատանդների, ռազմագերիների և անհետ կորածների պետական հանձնաժողովի նախագահ Նամիկ Աբբասովին: «Ադրբեջանական կողմը մեծապես աշխատանք է կատարում պատանդների ու ռազմագերիների փոխանակման նպատակով: Տեղերում պարտադիր բուժզննման պետք է ենթարկվեն ոչ միայն վերադարձած բոլոր պատանդներն ու ռազմագերիները, այլև զոհվածների դիակները: Պետք է զգուշանալ, որ հանրապետություն մուտք չգործի որևէ լուրջ վարակ: Ուստի և հենց որ հայտնի են դառնում առանց պետական մարմինների մասնակցության պատանդների փոխանակման փաստեր, պետական հանձնաժողովը կազմակերպում է Ադրբեջան վերադարձած անձանց բուժզննություն, բայց զոհվածների դիակներն առայժմ որևէ ստուգման չեն ենթարկվում, ինչը կարող է հանգեցնել ողբալի հետևանքների: Բուժզննման և զտման որակի բարելավման համար պատանդների ու ռազմագերիների փոխանակման խնդիրը պետք է դրվի բացառապես պետական հիմքի վրա: Այդ նպատակով Քոբուստանում ճամբար է ստեղծվում հայ ռազմագերիների և հայերի գերությունից վերադարձած ադրբեջանցիների ժամանակավոր կեցության համար: Հենց այնտեղ էլ կլուծվի այդ խնդիրն անհրաժեշտ չափանիշներին համապատասխանող պատշաճ մակարդակով», ասաց Նամիկ Աբբասովը: Սնարք

Bakir ընկերակցության ներկայացուցիչը Բաքվում

Բաքվում է ամերիկյան Bakir նավթային ընկերության ներկայացուցիչ Ուիլյամ Մեսերոլը, հանդիպեցին Ադրբեջանի պետական նավթային ընկերությունում: Այցելության նպատակն է համագործակցության քննարկումը: Այդ ընկերությունը զբաղվում է հանքահորերի վերջնական մշակմամբ և առաջատարներից է աշխարհում: Սնարք

Արտգործնախարարը դժգոհ է աշխատակիցներից

Ադրբեջանի արտաքին քաղաքական գերատեսչության ղեկավար Թոֆիկ Ղասիմովը ԳԽ նիստում նշեց արտգործնախարարության խիստ անբավարար պայմանները: Նրա գերատեսչությունը վայելուչ միջոցներ չունի, իսկ դա թույլ չի տալիս աշխատակիցներին գործուղել մասնակցելու տարբեր միջազգային միջոցառումներին: Թ. Ղասիմովը հայտարարեց, թե նոր շենքը պիտանի չէ: ՆՏ

digitised by A.R.A.R.@

ՄԻ ԿՅԱՆՔԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

Օրերս Փարիզի հիվանդանոցներից մեկում մահացավ նախկին «ախոյար», հետո «դավաճան», այնուհետեւ ֆրանսիական մամուլում «հայերի դեմք» Արամ Կյուրեղյանը, վարդես Արամը, 84 տարեկան հասակում, իր հետին թողնելով մի կյանքի պատմություն, որ մասնիկն է իր ժողովրդի պատմության...

Թալեաթի սպանիչ Սողոմոն Թեհլիրյանի հայտնի դատավարությունից ի վեր երեւի ոչ մեկ հայի դատարանում Մեծ եղեռնի մասին տրված վկայություններն այնքան չէին ներազդել միջազգային մամուլի եւ զանգվածային լրատվության մյուս միջոցների ու դրանց միջոցով՝ հանրության վրա, որքան Արամ Կյուրեղյանի 1984 թ. փարիզյան դատարաններից մեկում տված վկայությունները: «Հայաստանի ազատագրության հայ գաղտնի բանակի (ԱՍԱԼԱ) հայտնի «Վան» գործողության 4 մասնակիցների Վազգեն Սիսլյանի, Արամ Բասմաջյանի, Գեւորգ Գյուզելյանի եւ Հակոբ Բասմաջյանի դատավարությունն էր Փարիզում, որտեղ նրանք 1981 թ. սեպտեմբերի 24-ին հարձակվել էին թուրքական դեսպանատան վրա: Հայ Դատի հետաղնդման ասպարեզում ավանդական հայկական կուսակցությունների գործելակերպից դժգոհ, զաղափարախոսական տարբեր հայացքների տեր հայ երիտասարդների կազմակերպած այդ խմբավորումը, ծգտելով զինյալ պայքարի միջոցով Հայ Դատը հանել միջազգային ասպարեզ, աշխարհի տարբեր մայրաքաղաքներում սկսել էր Թուրքիայի դիվանագիտական ներկայացուցիչներին զգետնող գործողությունների շարքը, որի մեկ օղակն էր կազմում Փարիզի այդ գործողությունը, ցույց անելով ազդեցիկը նման բազմաթիվ գործողությունների մեջ, քանի որ 16 ժամ անընդհատ պատանդ պահելով հանդերձ դեսպանատան աշխատակիցներին, վերոհիշյալ 4 տղաները ոչ մի կաթիլ արյուն չէին թափել: 16 ժամ շարունակ ֆրանսիական եւ ընդհանրապես արեւմտյան ռադիոկայանները, հեռուստաալիքները ու մամուլը խոսում էին, ցուցադրում ու գրում Հայկական ցեղասպանության մասին, ինչը չէր պատահել նախորդող տասնամյակների բազմաթիվ այլ արտահայտությունների ընթացքում: Փառավորապես ավարտելով իրենց առաքելությունը, 4 հայ երիտասարդները հանձնվել էին ոստիկանությանը:

Նրանց դատավարությունը նույնպես, որն սկսվեց 1984-ին, դարձավ Հայկական դատի միջազգայնացման առիթ եւ զանգվածային լրատվության միջոցների կողմից գնահատվեց իբրեւ «հայկական ցեղասպանության դատավարություն»: Այստեղ է, որ նախկին զարթակագը, ապա «ախոյարը», այնուհետեւ հայրենիքի լքած «դավաճանը», վարդես-ոսկերիչ Արամը վկայեց որպես ցեղասպանության սարսուռները զգացած վկա, մի քանի շաբաթ դառնալով ֆրանսիական եւ արեւմտյան մամուլի գլխավոր հերոս: Կարմիր այտերով, բարեհոգի, աշխույժ ծերունին իր անկեղծ, անմիջական, անպաճույճ, բայց ահավոր վկայություններով մեծագույն տպավորություն թողեց ներկաների, նույնիսկ լրագրողների վրա: Մե ծազգեցիկ «Մոնդը», որի թղթակիցը դատարանում չէր կարողացել զսպել արցունքները, հաջորդ օրը, հակառակ իր ավանդույթներին, մեծագույն տառերով էր վերնագրել նյութը «Ցեղասպանությունից վերապրողները վկայում են»: Նույն թերթը 2 օր հետո տպագրել էր մի նոր նյութ Ա. Կյուրեղյանի պատմածների մասին «Սարսափը արտում» խորագրով: Նույնը ճնշված մեծ թերթերում «Ֆիգարո», «Լը Մոնդ», «Լիբերասիոն» եւ այլն: Իսկ Փարիզի «Յառաջը» գրում էր. «Դատարան կը մտնէր Արամ Կիւրեղեանը: Ալեհեր լաւագոյն վկան էր ան: Ինքն է որ տպաւորեց բոլորը իր պարզ, բայց ահաւոր ճշմարտութիւններով»:

Նույն «լավագույն վկան» մի հայտնի կարևոր կույր էլ ունեցավ հետագայում 1984 թ. ապրիլի 13-16-ին Փարիզում կայացած Ժողովուրդների մշտական դատարանի նիստում, որտեղ հիշարժան դարձավ նաեւ թուրքական նշանավոր «Յոլ» («Ճանապարհ») ֆիլմի ռեժիսոր ծագումով քուրդ Յըլմազ Գյունեյի՝ Հայկական ցեղասպանությունը դատապարտող եւ հայ ժողովրդից ներողություն խնդրող ելույթը: Իսկ 1985

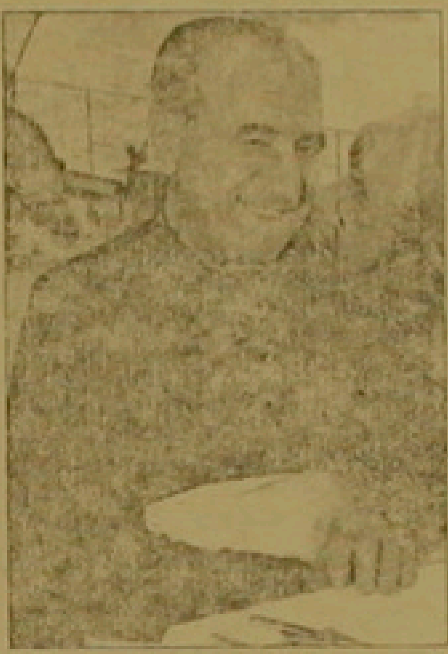

թ. հունիսի 20-ին Ա. Կյուրեղյանին Մ. Նահանգներ՝ 6 ժամանոց տեսաժապավենի վրա արձանագրելու հրավիրեց Բոստոնի «Զորյան» ինստիտուտի տնօրեն, ներկայումս ՀՀ արտգործնախարարի առաջին տեղակալ Ժիրայր Լիպարիտյանը, իսկ հաջորդ տարի՝ 1986-ին Ալֆորվիլում նրան 45 րոպեանոց ֆիլմում նկարահանեց գերմանական առաջին հեռուստալիքայանը:

Ա. Կյուրեղյանը ծնվել է Սեբաստիայում, 1904 թ.: Նախնական կրթությունը ստացել է տեղի Արամյան վարժարանում, որտեղ մի կարճ ժամանակ աշակերտել է Դանիել Վարուժանին: Վրա հասած Մեծ եղեռնին նահատակվում է Արամի հայրը: Մոր, երկու քույրերի ու եղբոր հետ բռնում է գաղթի ճանապարհը եւ Ուրֆայի մոտ կորցնում բոլորին: Փորձանավոր թափառումներից հետո հասնում է Պոլիս, որտեղ առժամանակ սովորելուց հետո տեղափոխվում է Փարիզ: Այստեղ Արամն աշակերտում է հրեա ոսկերիչների, դառնում վարդես, եւ 1947 թ. սովետական հազարավորների հետ հայրենադարձվում Հայաստան: Փարիզահայ «նոր եկող» վարդես Արամը Հայաստանում հաստատվելուց քիչ ժամանակ անց մաս է կազմում Մոսկվա ուղարկվող մի պատվիրակության՝ մոսկովյան «տերերից» խնդրելու, որ Հայաստանի ոսկերիչներին թույլ տրվի ի վերջո աշխատել... ոսկով (այո, մինչեւ 1955 թ. Հայաստանի ոսկերիչներին չէր վստահվում ոսկի, նրանք այլ մետաղներ էին մշակում): Արամենց պատվիրակությունը Մոսկվայից վերադառնում է հաղթանակած՝ հայ ոսկերիչներին տրվում է այդ իրավունքը, քանի որ Արամն ու ընկերները տեղում ցույց էին տվել իրենց զերազանց շնորհը: Եւ այդպես, Երեւանում հիմնադրվում է ոսկերչական հիմնարկ, որը հետագայում դառնում է գործարան, որի հիմնադիրներից էր նաեւ վարդես Արամը, որի գործերը դեռեւս զարդարում են Հայաստանի, Ուկրաինայի, Ռուսաստանի մի շարք թանգարաններ:

Սակայն անդադար են լինում վիրավորանքները, անարդարությունները, անվստահությունը Արամի եւ նմանների նկատմամբ: Մի օր նրան դատախազատու մի մարդ հենց այդպես էլ ասում է. «Ուստա Արամ, ուզում ես՝ սաղ Հայաստանն էլ ոսկով կառուցի, մեզ համար կմնաս ախոյար Արամ»: Եւ «արվեստի վաստակավոր գործիչ» Արամը, Ֆրանսիայից ներգաղթած հազարավորների հետ, օգտվելով իր «Ա. Միկոյանին հանույթ պատճառելու համար Մոսկվայից հետո Հայաստան այցելած» ֆրանսիացի արտգործնախարար Գի Մոլեի ներկայությունից, Երեւանի օդանավակայանում դիմավորում է նրան ու տեղնշեր եւ տասնյակ ուրիշ նախկին ֆրանսահայերի հետ գոռում Souvez nous, Monsieur le ministre, nous voulons retournez a la France» («Փրկեցեք մեզ, պարոն նախարար, մենք ուզում ենք Ֆրանսիա վերադառնալ»): Ի վերջո, նախագահ դը Գոլի ջանքերով, հազարավոր ֆրանսահայերի հետ Արամն ու ընտանիքն էլ 1965-ին վերադառնում են Ֆրանսիա: Այստեղ էլ, սակայն, հակառակ աշխատասիրության, շրջապատին ծառայելու պատրաստակամության, երիտասարդ հայերին ոսկերչական գաղտնիքները սովորեցնելուն, վարդես Արամը արժանանում է տեղական հայերի «հայրենիքը լքած դավաճան» մականիշին, մինչեւ որ... ֆրանսիական դատարանն ու թերթերը նկատեցին նրան:

Եւ այսպես, կյանքից հեռացավ մի պարզ, պարկեշտ մարդ, մի հայ մարդ, հայության մի վկայական:

ՌՈՒԲԵՆ ՅԵՐՄՈՆ ԱՐԱՔՍ
Մեր սեփ. թղթակից, Փարիզ

Շրջանցե՞լ, թե չշրջանցել մայիսի 9-ը

Վատ չէր լինի, եթե Հայաստանում տեղի ունեցող որոշ քաղաքական երեւույթների հայերը երբեմն նայեին կողմնակի աչքերով: Թեկուզ որոշ ուշացումով, բայց կուզենայի հիշեցնել նորերս տեղի ունեցած իրադարձությունները: Մայիսի սկզբին Ռուսաստանի կենտրոնական, մոսկովյան թերթերը, ռադիոն ու հեռուստատեսությունը համատարածությամբ «լայնորեն» լուսաբանեցին Հաղթանակի օրը պաշտոնական տոն ճանաչել-չճանաչելու ուղղությամբ հայոց խորհրդարանի աշխույժ գործունեության մասին: Բնականաբար, Հայաստանի այսօրվա իրավիճակին ծանոթ մարդիկ նման «սկզբունքային» հարցի քննարկումը համարում էին ոչ այնքան լուրջ խորհրդարանին չսազող անլուրջ մի բան:

Թվում էր, քաղաքականապես Ցինցինի ընտրությամբ, «ավերված ու մեռնող» Հայաստանում այնքան կարիք ու խնդիրներ կան, որ նման հարցը քննարկման առարկա դարձնելն ինքնին ծաղր կլիներ ժողովրդի հանդեպ: Հեր օրհնած, եթե տարիներ առաջ մարդիկ պահանջում են ուրախության մի օր պարգեւել իրենց անտարախ կյանքում, ապա պարգեւեք, մասուցեք, եւ ոչ թե վեճ սարքեք նրանց: Ի վերջո, արդյոք անհիմա՞ստ են եղել հայերի տված զոհերը պատերազմում: Հանձնայն դեպս, կարելի է պատկերացնել, թե ինչ կլիներ մեզ հետ, եթե Ստալինգրադում պարտություն գրանցվեր, եւ բուրերը ներխուժեին Հայաստան:

Ես բնավ էլ չեմ յափշտակվել, երբ ասեմ, որ հատկապես վերջին ժամանակներս գրեթե ամեն օր իմ բարեկամներից, ընկերներից, հին ու նոր ծանոթներից որեւէ մեկը, երբ կուզեմ իմանալ՝ նրանք ինչպես են, զանգում են օգնության խնդրանքով՝ Հայաստանում աշխատանք չկա, փող չկա, հաց չկա, էլեկտրաէներգիա չկա, ապահովություն չկա, մի ծառ արա, զանգ Մոսկվա, ցանկացած աշխատանք կատարենք, միայն փրկենք մեր ընտանիքը: Չեմ կարծում, թե հայ պատգամավորներն ավելի լավ են ապրում: Ուրեմն, ավելի ճիշտ չէ՞ր լինի ուշադրությունն ու եռանդը կենտրոնացնել բացառապես Հայաստանի փրկության հարցերի վրա, եւ ոչ թե դատարկ հեգնանքի առարկա:

Մայիսի 9-ին իմ տան պատուհանի առջեւով էին անցնում Հաղթանակի օրը նշող մարդկանց հոծ շարասյուները: Որտեղ տեսնել ռուս նացիոնալիստների, հայրենասերների, կոմունիստների ազգամասեր լոզունգները, դրոշակները, լսել նրանց ցույց տալով բողոքող կոչերը: Եւ ո՞վ կարող է խեղաթյուրել անցանկալի պատմությունները ու հեղափոխությունները Ռուսաստանում եւ արտաքին աշխարհում, թե այդ ուժերը, որոնց մեջ խոսք ունեն են հակահայկական տրամադրությունները, եթե ոչ այսօր, ապա վաղը չեն գա իշխանության գլուխ: Ինչո՞ւ ծեծ տալ այդ վիրավոր գազանին ու հիրավի դատարկ հակաժառանգությամբ կրկին դառնալ ուշադրության առարկա:

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ
Մեր սեփ. թղթակից, Մոսկվա

Ի՞նչ է բերելու այս տարվա սեպտեմբերը

1992-93 թթ. ուսումնական տարին, մեղմ ասած, չստացվեց: Երկարատեւ ձմեռային արձակուրդները, շատ դպրոցների զույգի բացակայությունը, աշակերտների սոցիալական դրության էլ ավելի վատթարացումն ամենեւին էլ անհոգ սերնդի կրթության եւ դաստիարակության գործին նպաստող հանգամանքներ չէին:

Այս բացասական երեւույթների դեմ պայքարի առաջին ջրոշ բարձրացնողը ՀՀ Գերագույն խորհուրդը եղավ, օրենսդիր բարձրագույն մարմնի որոշմամբ դպրոցները ծանոթ, ինչ գնով էլ լինի, պետք է ջեռուցվեն: ՀՀ կառավարությունն իր հերթին այդ խնդրի իրագործման ուղղությամբ արդեն գործնական քայլերի է դիմում: Թե որքանով դա նրանց կհաջողվի, ցույց կտա ժամանակը, սակայն ՀՀ լուսավորության նախարարության կողմից հաստատված նոր 1993-94 թթ. ուսումնական տարվա ծրագրի հիման վերոհիշյալ որոշումներից բխող ոգին է դրված: Այսպես, աշակերտները երեք անգամ արձակուրդի իրավունք կստանան, աշնանային՝ վեց օր (նոյեմբերի 1-6-ը), ձմեռային՝ 23 օր (դեկտեմբերի 24-ից հունվարի 15-ը), գարնանային՝ վեց օր (մարտի 21-26-ը): Ուսումնական պարապմունքները կսկսվեն սեպտեմբերի մեկից եւ կավարտվեն հունիսի 3-ին: Դասաժամերի տեւողությունը սահմանվում է 40 րոպե: Իսկ աշակերտների կազմակերպման հնգօրյա թե վեցօրյա գրաֆիկի ընտրությունը թողնված է կրթօջախների հայեցողությանը: Լուսավորության նախարարության դպրոցների գլխավոր վարչության պետ Նորայր Ղուկասյանը նշեց, որ ուսումնական ծրագիրը կազմված է միջազգային չափանիշներին համաձայն եւ կրթօջախների նորմալ գործունեության դեպքում կապահովվի աշակերտների անձի լիարժեք ձեւավորումը:

Սպասենք եւ հուսանք: Հ. Գ.

Ծանուցում

Հանդիպում բանաստեղծի հետ

Սիլվա Կապուտիկյան

Բացման խոսք՝ Վահագն Դավթյան

Հանդիպումը կկայանա մայիսի 25-ին, ժամը 15-ին, գրողների տան մեծ դահլիճում:

Հայաստանի գրողների միություն

Վարդատոնը տեղափոխվեց Երեւան

Որքան էլ մեր աղբրած ժամանակները տոնական չեն, խոկ օրերը հոբելյանական, այնուամենայնիվ տոներ կան, որոնք միշտ մեզ հետ են: Դրանցից էր նաեւ Սայաթ-Նովային նվիրված մայիսյան Վարդատոնը, որ սովորաբար նշվում է այս ամսվա վերջին կիրակի օրը: Այն ամենայն հանդիսավորությամբ նշվում էր Թբիլիսիում, որտեղ ամփոփված է միջնադարյան ու նոր ժամանակների խոր կապակցող մեծ բանաստեղծի աճյունը:

Այս տարի սակայն, երբ հարեւան հանրապետությունում տեղի ունեցող քաղաքական բուռն զարգացումները հազիվ թե թույլ տային նախկին շուքով նշելու այս տոնը, Թումանյանի տուն-թանգարանը նախաձեռնեց դրա անցկացումը Երեւանում:

Մայիսի 15-ին, շաբաթ օրը, ծաղիկներ դրվեցին սիրո մեծ երգչի մարմարյա հուշարձանին, ապա Անկախության հրապարակում կազմակերպվեց մի փոքր հանդիսություն: Ափսոս, որ շատ քիչ էին ներկա գտնվողները, ընդամենը մի քանի տասնյակ մարդ: Պարզապես շատ-շատերն անտեղյակ էին այդ անցքին, կազմակերպիչները նախապես հոգ չէին տարել հանրությանը ծանուցելու մասին: Երգում էր մանկական երգչախումբը, կար ասմունք: Ելույթ ունեցան նաեւ արվեստագետներ, մտավորականներ կարեւորելով այս տոնի հետագա անցկացումը Երեւանում:

Իր խոսքում Հայաստանի Գրողների միության վարչության նախագահ Վահագն Դավթյանը, անդրադառնալով Սայաթ-Նովայի բանաստեղծական աշխարհի առանձնահատկություններին, միաժամանակ նկատեց, որ դակասել է սերը մեր կյանքում: Իսկ մեր գլխին եկող անհասկանալի փորձությունների պատճառներից մեկն էլ դրա պակասը չէ՞... Չկա նախկին սերն առ մերձավորը, զեղեցիկը, բարին: Ուստի Սայաթ-Նովայի պատգամը, նրա անմահ տաղերն այժմեական են այսօր, քան երբեւէ:

Կոմպոզիտոր Տիգրան Մանսուրյանը, խոսելով մեծ բանաստեղծի ու երգչի մասին, հույս հայտնեց, որ գնալով ավելի ծաղկուն կդառնա երաժշտական պարտեզը, որ այս տոնով միզուցե սկիզբը դրվի հոգեւոր այգեպանի հզոր շարժման, որին կմասնակցեն հարյուր հազարները:

Լ. Լ.

«ԿԱՊՐՈԼԻՏ» ֆիրման եւ «ԲԻՈԿՈՆՎԵՐՍԻԱ» ասոցիացիան

Չրվեժ ավանի տնտեսից վաճառում են կենսահումուս:

Մեծածախ գնորդների համար սահմանված է 20 տոկոս զեղչ:

Վճարը՝ ցանկացած ձեւով

Հեռախոսներ՝ 27-81-91, 58-04-26, 58-54-27, 56-83-31:

Հայտարարություն

Անուղ՝ Հայաստանում առաջին անգամ

Սույն թվի մայիսի 22-ին, ժ. 12-ին, Տ. Շեւչենկոյի անվան թիվ 42 միջնակարգ դպրոցում կկայանա զեղեցիկ միջոցառում՝ աճուրդ, որի շահույթը տրամադրվելու է դպրոցի ապահովող երեխաներին եւ Գյումրիի թիվ 3 դպրոցին:

Ձեզ կտրվի եզակի հնարավորություն՝ ձեռք բերել կիրառական եւ զեղարվեստական մեծ արժեք ներկայացնող աշխատանքներ, ժողովրդական լայն սպառման ապրանքներ՝ պատրաստված թիվ 42 դպրոցի շնորհալի ուսուցիչների, ծնողների եւ աշակերտների ձեռքերով, աշխատանքներ, որոնց նախնական գինը շատ անգամ ցածր է շուկայականից:

Չեռներդ բարի՝ մարդիկ, երբ կամենում եք օգնության ձեռք մեկնել երեխաներին՝ մեր ազգի ապագային, արձագանքեք, մենք սպասում ենք ձեզ:

Տ. Շեւչենկոյի անվ. թիվ 42 դպրոցի հասցեն է

ք. Երեւան, Մաշտոցի պողոտա, 5/2:

digitised by A.R.A.R.@

ՉՍՊԱՌԵԼ ՍՊԱՌՈՂԻՆ

հարկային քաղաքականության մի քանի ուրվագիծ

Հին աշխարհում հարկը համարա- վել է դրամաշորթության եւ այդ պատճառով է երեւի, որ հար- կահավաքները Նոր կտակարանում բազմիցս հիշատակված են մեղա- վորների կողքին: Ինչո՞ւ: Հիմնա- կանում, եթե ոչ ամբողջությամբ, հարկերը գնացել են հարստացնելու մենիշխանի գանձարանը, հոգալու նրա եւ մերձավորների անձնական կարիքները, ծառայելու զավթողա- կան նկրտումներին: Ինչ խոսք, բա- րեբեր կողքին ջրանցքներ էլ են կա- ռուցվել, պաշտպանական շինությանը զուգահեռ միջոցներ են տրվել եր- կիրը ոսոխից պաշտպանելու գոր- ծին: Սակայն ասել, թե առհասարակ կամ մեծամասամբ հար- կերը ծառայել են ազգաբնակչու- թյան, շարքային մարդկանց կարիք- ներին, ճիշտ չի լինի, քանզի հեռու եւ ոչ այնքան վաղ անցյալում ուղ- ղակի գոյություն չեն ունեցել այն- պիսի հասկացություններ, ինչպի- սիք են սոցիալական պաշտպան- վածությունը, երկրի սոցիալ-տնտե- սական զարգացման ծրագիրը եւ այլն: Եւ երեւի հենց սա է եղել պատճառը, որ հին աշխարհի քա- ղաքակրթության օրրաններում Հռո- մում, Աթենքում, Սպարտայում, բա- ցառությամբ աղետալի ժամանակա- հատվածների, հարկերը շատ հազ- վադեպ են գանձվել:

Ինչեւէ, հին դարերից երեւակա- յական թռիչք կատարենք մեր օրեր: Թվում է, թե ամեն պայման կա (կեցու, գիր, գրականություն, քաղա- քակրթական արվեստ եւ ճշգրիտ մտածողություն) դուրս գալու անցյա- լից, նույնիսկ այլոց փորձից, բայց հարկերը մնացել են նույնքան դրվե- ցին այնպիսի կարգավիճակում, որ առանց ափերի չի դիմավորում հարկվողներից թերեւս ոչ ոք: Եւ կարո՞ղ էր արդյոք այլ կերպ լինել, երբ հարկերն ինքնանպատակ դար- ձած կարծես ծառայում են լոկ իր- ենց պետական գանձարանը լցնելու միջոց: Իսկ այստեղից եթե ինչ-որ բան հասնում է ազգաբնակչությա- նը, ապա զուտ մի որոշակի ներ հատվածի՝ բյուջետային հիմնարկ- ների աշխատողների (բայց սխալ ե- րեխաների նպաստը չհամարել «ինչ-որ բան», խղճին էլ լավ բան է): Այդ նույն ժամանակ հիմնարկ- ներ են փակվում, արտադրություն- ներ են «կրճատվում», կանգնում: Արժեզրկումը զսպելու «կոմպենսա- ցիոն» միջոցները ոչ մի արդյունք չեն տալիս (եւ ինչպե՞ս կարող էին տալ, երբ արտակարգ տնտեսական ու ռազմական դրություն է Հայաս- տանում, շրջափակում): Տեղի ունե- նալ պայմաններից ու ստեղծված ի- րավիճակից ելնելով պետություն կոչված մենաշնորհը դեռեւս չի աշխատում անհրաժեշտ արդյունա- վետությամբ եւ առաջին, երկրորդ, երրորդ ու այլ անհրաժեշտության շատ ապրանքներ բերվում են հան- րապետություն անհատների ջանքե- րով միայն, մեծ դժվարություննե- րով ու ծախսումներով: Իսկ այս- տեղ էլ սրանց նկատմամբ կիրառ- ված անհամաչափ հարկաբաժա- նությունը, այդ բեռը եւ հարկա- յին, խփում է առաջին հերթին ոչ թե առեւտրականների շահերին, այլ մեր շարքային սպառողներին:

Այսօր արդեն կասկածից վեր է, որ եթե հարկային քաղաքականու- թյունը, այդ նրբագույն լծակը չի խթանում տնտեսական զարգացումը, ուրեմն «մեխանիզմի» մեջ ինչ-որ բան այն չէ: Միակ հույսը մնում է այն, որ այս քաղաքականությունը, ինչպես մյուսները, դեռեւս կայաց- ման, զարգացման փուլում է, եւ ժամանակը անպայման կհղկի, իր ուղղումները կմտցնի նրա մեջ:

Բոլոր ձեռնարկությունների հա- մար, անկախ սեփականության ձե- ւից, հարկավորման սկզբունքները նույնն են: Պետական ձեռնարկու- թյունները վճարում են արտադրա- կան ֆոնդերի համար, ավելացրած արժեքի հարկ, շահութահարկ, ինչ- պես նաեւ ակցիզային եւ սոցիա- լական հարկեր: Մասնավոր ձեռ- նարկությունները վճարում են նույն հարկերը, բացառությամբ արտա- դրական ֆոնդերից գանձվողի: Ան- հատները վճարում են եկամտահարկ եւ որոշ դեպքերում նաեւ ավելաց- ված արժեքի հարկ:

Հարկերից ազատված են սահմա- նամերձ շրջաններում բնակվողնե- րը: Շահույթի հարկման արտոնու- թյուններից օգտվում են

ա) ձեռնարկությունները, որոնք ստեղծվել են պետական եւ այլ կազմակերպությունների ֆոնդերին կից. հարկման չի ենթարկվում նրանց շահույթի այն մասը, որը ձեռնարկությունը փոխանցում է պետական հիմնադիր կազմա- կերպություններին, որոնց ցուցակը հաստատում է Գերագույն խորհուր- դը.

բ) հաշմանդամների աշխա- տանքն օգտագործող ձեռնարկու- թյունների համար շահութահարկը կազմում է 30-50 տոկոս, կախված հաշմանդամների քանակից.

գ) 30-50 տոկոս շահութահարկ են մուծում նաեւ համատեղ ձեռ- նարկությունները, հարկավորման չափը կախված է հիմնադիր ֆոն- դում արտասահմանյան մասնակ- ցության տոկոսային կշռից:

Արտոնություններ են տրվում նաեւ աղետի գոտում աշխատող շինարա- րական կազմակերպություններին:

Մյուս առումով, ՀՀ հարկային օրենսդրության մեջ (նախագահի հրամանագրի հետ կապված) նույնն է մնացել ֆիզիկական անձանց հարկավորման կարգը, փոփոխու- թյուններ են մտցվել իրավաբանա- կան անձանց հարկավորման մեջ հետեւյալ ձեւով.

տարեկան շահույթը ռուբ.	հարկման չափը ռուբ.
մինչեւ 72000	12 տոկոս
72000-ից 144000	8640 ռ. +72000-ը գերազանցող գումարի 18 տոկոսը
144001-ից 216000	21600 ռ. +144000-ը գերազանցող գումարի 25 տոկոսը
216001 եւ ավելի	36600 ռ. +216000-ը գերազանցող գումարի 30 տոկոսը

Անփոփոխ է մնացել ավելաց- ված արժեքից հարկի գանձման մե- խանիզմը, փոփոխվել է հարկի չա- փը, որն այժմ կազմում է 20 տո- կոս: Պետք է ասել, որ մեր մամու- լում եղած կոչերի հետեւանք է սա, երբ նշվում էր, որ ավելացված արժեքը վերջին հաշվով նույն շա- հույթն է եւ դրանից էլ հարկ գան- ձել, շահույթից էլ՝ չի՞ նշանակի արդյոք կրկնակի հարկման մեխա- նիզմ բանեցնել:

Այստեղ մնում է ավելացնել, որ համաձայն ավելացված արժեքի հարկի գանձման հանձնարարակա- նի ա.ա.հ.-ից ազատվում են վարկի հատկացման եւ փոխանցման գոր- ծարքները, մի ձեռնարկության կող- մից մյուսին գույք տրված ժամանա- կավոր օգնությունը:

Ինչ վերաբերում է տուգանա- վճարներին, ապա դրանք հետեւ- յալն է: Շահույթը կամ եկամուտը թաքցնելու դեպքում գանձվում է նախատեսված հարկը, գումարած տուգանք նույն չափով: Վճարումնե- րի ուշացման դեպքում գանձվում է տուգանքի հարկի 0.5 տոկոսի չա- փով յուրաքանչյուր ուշացած օրվա համար:

Բացի այդ, տուգանքներ են կի- րառվում նաեւ այն դեպքերում, երբ հաշվապահական եւ այլ անհրաժեշտ փաստաթղթերը ժամանակին չեն ներկայացվում հարկային տեսչու- թյուն:

Թվում է ոչ մի արտառոց բան չկա նման հարկային քաղաքակա- նության մեջ, սակայն մի հարց ըն- դամենը. հաշվի առնվա՞ծ է, որ մեր ներքին քաղաքական ու տնտե- սական ճգնաժամի, պատերազմի ու շրջափակման, կազմակերպված հանցագործության ծաղկման պայ- մաններում մարդկանց մոտ աշ- խատելու ցանկությունն անսպառ չէ:

Իսկ ամեն օրենքի ընդունում, մանավանդ թույլ օրենքի, այնպիսի, որն հենց է կարծես պատրաստում ընդունել իրենց սեփական շահերը պաշտպանելու համար (այստեղից էլ բյուջեների մեծ դեֆիցիտը, որտեղ մասնակցում են հարկերից խուսափելու փորձված եւ իրենց արդարացված եղանակները), մի հանկից բերում է պարտիզմություն, մյուսներին՝ թշվառություն, որի վրա բարձրանում է այլոց պարտկեցու- թյունը:

Ասում են, չի կարող լինել այն- պիսի հարկային քաղաքականու- թյուն, որը գոհացնի եւ պետությա- նը, եւ պետական ու մասնավոր ձեռնարկատիրությանը: Գուցե, չեմ վիճում, սակայն անցումային փու- լում եւ հատկապես ճգնաժամային չէր խանգարի տնտեսությունն առող- ջացնելու համար ավելի լուրջ զի- ջումների գնալ, քան թե ավելաց- ված արժեքի հարկը 28-ից 20 տոկո- սի հասցնելը: Եւ առհասարակ, ճի՞շտ է այնպիսի տերությունների փորձից ընդօրինակումներ անել, ո- րոնց վիճակը շատ հեռու է մեր ի- րադրությունից:

Կասկածից վեր է, որ ներկա տնտեսությունն ու քաղաքականու- թյունն առանձնացնող մի շարք օբյեկտիվ ու սուբյեկտիվ գործոննե- րի առկայության պայմաններում հնարավոր չէ, ճիշտ չի լինի այն- պիսի մոտեցումներ մշակել, որոնք իրենց արդարացնեն նաեւ առաջ- գայում:

Կարծում եմ, որ հարկային քա- ղաքականությունն այս կայացման փուլում պետք է ներառի միջին եւ փոքր բիզնեսի անհրաժեշտական հատկանիշներից մեկը՝ ճկունությու- նը, իրադրությանը, պահանջարկին համարժեքելու ընդունակությունը, չմոռանալով, իհարկե, չանտեսելով վերջնական սուբյեկտի՝ սպառողի նախասիրը:

ՍԱՐՈՍ ԲԵԿՅԱՆ

ՀՌԱԿ երկրորդ պատգա- մավորական ժողովից հետո մեր թերթում հրապարակվեց ձեր վարչության քաղաքական զեկուցումը: Դրա ըն- թերցումից եւ որոշակի եզրահան- գումներից հետո տպավորություն առաջացավ, թե դուք օգտագործել եք նախկինում օգտագործված մի ձեւ, թե պետք է անպայման ընդգր- կել ինքնաքննադատություն եւ որքան կարելի է շատ, դրանով արդարաց- նելով այն, ինչ որ չի արվել: Այդ առումով, ձեր մեկ տարվա աշխա- տանքը որքանով նպաստեց Ռամկա- վար ազատական կուսակցության կայացմանը:

– Ինքնաքննադատությունը ներ- կուսակցական կյանքի շատ անհրա- ժեշտ ձեւ է, եւ առանց բացթողում- ների հարցը շոշափելու, անհնար է ճիշտ լուծումներ գտնել: Դրանով է բացատրվում, որ «Ազգ» թերթում քաղաքական զեկուցումը քննադա- տական ոգով էր: Միայն թե «Ազ- գում» հրապարակվել է այդ զե- կուցման մի մասը («Իսկ ժողովր- դավարության դիրքերից», ապրիլի 20), որտեղ ընդգրկված են կարեւո- րագույն շեշտադրումները: Առաջին պատգամավորական ժողովից հետո ՀՌԱԿ-ը ապրեց կայացման մի կարեւոր ժամանակահատված: Մեր կուսակցությունն սկսեց իր ուրույն դիմագիծն ու կշիռն ստանալ երկրի քաղաքական կյանքում: ՀՌԱԿ-ը յուրահատուկ տեղ ունի ընդդիմադիր կուսակցությունների շարքում, ունի իր յուրահատուկ ոճն ու քաղաքակա- նությունը: Ամենակարեւորը, մենք կարողացանք հավատարիմ մնալ շատ որոշակի քաղաքական գծի: Դա կառուցողական ընդդիմության քաղաքականությունն է, որը բնորոշ չէ ոչ մեկին: Եթե վերցնենք առա- ջին պատգամավորականի կողմից ընդունված պլատֆորմի հիմնա- դրույթները, ապա կտեսնենք, որ բա- ցարձակապես ոչ մի շեղում ՀՌԱԿ-ը Հայաստանի մեջ չի կա- տարել: Դա ոչ թե դոգմատիկ մոտե- ցում է, այլ նորմալ զարգացող ըն- թացք: Դրա քննարկումից, անհրա- ժեշտ փոփոխություններից հետո միայն երկրորդ պատգամավորական ժողովի երկրորդ փուլը կընդունի Ծրագիրը որպես հիմնական փաս- տաթուղթ: Սա նույնպես ցույց է տա- լիս, որ լրջորեն դրվում են ռամկա- վար-ազատական գաղափարախո- սության հիմքերը իր յուրահատուկ գծերով, հասարակական ճշմարտու- թյուններով:

– Ձեր կուսակցության հիմնա- կան սկզբունքներից մեկն այն է, որ ՀՌԱԿ-ը իր հիմնական քաղա- քական աշխատանքը պետք է կա- տարի պատգամավորական խմբակ- ցության միջոցով: Դրանով էր ե- րեւի բացատրվում նաեւ խմբակ- ցության թվի ինքնանպատակ ավե- լացումը: Սակայն կարեւոր է նաեւ այն, թե որքանով են այդ նոր պատգամավորները կրում ռամկա- վար-ազատական գաղափարախո- սությունը:

– Ճիշտ է: ՀՀ ԳԽ պատգամա- վորների թիվը 4-ից հասել է 19-ի: Բայց մեր Գերագույն խորհրդի յու- րահատկությունն այն է, որ այնտեղ ներկայացված պատգամավորները ընտրվել են այլ պլատֆորմով եւ միայն հետագայում են մտել կազ- մել այս կամ այն կուսակցությու- նը: Անշուշտ, այս հանգամանքը անդրադառնում է խմբակցություն- ների գործունեության վրա, ազդե- լով նաեւ անհատ պատգամավորնե- րի վրա: Ես չեմ ժխտում, որ ՀՌԱԿ- ը խորհրդարանական կուսակցու- թյուն է, բայց խմբակցության գոր- ծունեությունը մեր կուսակցության աշխատանքի միայն մի մասն է: Մեր աշխատանքի մի այլ կարեւոր բնագավառ է մամուլը, քարոզչու- թյան այլ միջոցները, սկզբնական կազմակերպությունների ակումբնե- րի ստեղծումը, ընտրությունների անցկացումը: Իսկ թե ինչքանով են մեր պատգամավորները ռամկավար- ազատական, ցույց կտա ժամանա- կը: Մեր խմբակցության օրինակով կարող եմ ասել, որ եթե պատգա-

«Փոթորիկ գավաթում»

Ցավում ենք, որ այս արձա- գանքի երեւան գալու դրդա- պատճառը ս. թ. ապրիլի 8-ին «Ազգ» թերթում հրապարակված «Մաուզեր, ավտոմատներով գրավե- ցին լաբորատորիան» հոդվածն է, որ փաստերի բացահայտ աղավաղ- մամբ ներքաշված ՀՀ Գի- տությունների ակադեմիայի ճարտա- րագիտական կենտրոնը (ՃԿ) մե- ղադրվում է ֆիզիկական հետազո- տությունների ինստիտուտի (ՖՀԻ) գերհաղորդականության լաբորատո- րիայի շահերի ոտնահարման մեջ:

Ըստ երեւույթին, ՖՀԻ-ի տնօրեն Մ. Տեր-Միքայելյանը (ի դեպ, այդ լաբորատորիայի գիտական ղեկավա- րը) այն կարծիքին է, թե բազմիցս կրկնված կեղծիքն ի վերջո չի կա- րող չընկալվել որպես ճշմարտու- թյուն, ու այդ իսկ պատճառով հա- մառորեն շարունակում է լաբորա- տորիայի աշխատակիցների զանգ- ված մասին մղել նմանօրինակ ե- լույթների:

Իսկ իրականությունն այն է, որ ՃԿ-ի ստեղծումն ու տեղաբաշխումը կատարվել է ՀՀ Նախարարների խորհրդի 1992 թ. հուլիսի 22-ի եւ ՀՀ Գիտությունների ակադեմիայի նախագահության 1992 թ. սեպտեմ- բերի 30-ի որոշումների համաձայն:

Ընդգծենք, որ այդ որոշումները բխում են պետական շահերով, իսկ դրանց նախապատրաստմամբ զբաղվել են Նախարարների խորհր- դի եւ Գիտությունների ակադեմիայի նախագահության հեղինակավոր հանձնաժողովներ, որոնք հաշվի են առել ինչպես ՖՀԻ-ի գերհաղորդա- կանության լաբորատորիայի, այն- պես էլ ՃԿ-ի շահերը: Այնուհան- դերձ, պրն. Տեր-Միքայելյանը այ- սօր անտեսում է դրանք, իրեն վեր դասելով թե՛ կառավարությունից, թե՛ ակադեմիայի նախագահությու- նից (որի անդամն է, ի միջի այլոց, նաեւ ինքը): Բացի այս ամենից, նա թերթերում հրապարակումներ է կազմակերպում, որոնցում կառավա- րության եւ ԳԱ նախագահության որոշումները անվանվում են «քաղա- քականացված», ակնարկվում է ղե- կավարության ինչ-որ ուժեղ ձեռ- քի առկայությունը, բերվում են այլ անհիմն «փաստարկներ»:

Սակայն, այդ ծավալված քաոսի հեղինակը պրն. Տեր-Միքայելյանն է: Իրականում գերհաղորդականու- թյան լաբորատորիայում ստեղծված ներկա ցավալի իրավիճակի պատ- ճառը լաբորատորիայի շտապ տա- րանջատման եւ տեղափոխման մա- սին Տեր-Միքայելյանի կամային հրամանն է, որը տրվել է վերջինիս կողմից առանց հաշվի առնելու ո- րեւէ օրենք: Ընդ որում, ճարտա- րագիտական կենտրոնի անօրեն կեր- պով շրջափակելու փորձերը սա- պալվելուց հետո, պրն. Տեր-Միքայե- լյանը սկսել է երկարաձիգ քաշ- քշուկ, որի արդյունքում գերհաղոր- դականության լաբորատորիայի աշ- խատակիցները սեփական ինստիտու- տում մնացել են առանց տանիքի, իսկ թանկարժեք սարքավորումները դարձել պատանդ:

Այդ պատճառով լաբորատորիայի աշխատակիցների իրավացի դժգո- հությունը արժե հասցեագրել միայն ՖՀԻ տնօրեն Մ. Տեր-Միքայելյանին, ակնկալելով նրան վերջապես հարգել լաբորատորիայի շահերը եւ ստեղծել տանելի աշխատանքային պայման- ներ: Փառք աստծո, ՖՀԻ տարածք- յին հնարավորությունները չափա- զանց մեծ են, զուր չէ, որ բոլոր հանձնաժողովներն անվերապահո- րեն նշել են, որ ՖՀԻ-ի կիսադա- տարկ մասնաշենքերում առանց դժ- վարության կարող է տեղավորվել առնվազն հինգ ինստիտուտ:

Վերջապես հարց է ծագում, ին- չու չնայած կառավարական եւ վե- րադաս մարմինների որոշումներին, մասնաշենքի վիճարկվող հատվածը մինչ օրս ազատված չէ: Ժամանա- կը չէ՞, որ իրավասու մարմիններն ասեն իրենց խոսքը:

Հայաստանի Գիտությունների
ակադեմիայի ճարտարագիտական
կենտրոնի մի խումբ աշխատակիցներ

ՀԳ. Անշուշտ, մամուլն այսօր պա- տասխանատվություն չի կրում իր էջե- րում հրապարակվող գրությունների համար: Ինչ խոսք, սա իրավա- բանորեն անխուսափելի վիճակ է, սա- կայն ճիշտ չէ, որ դա բացարձակ ար- դարացված է: Հատկապես, երբ խնդ- րո առարկայի բովանդակին վերջերս լու- սաբանեց «Golos Armenii»-ի էջե- րում, որից կարելի էր անհրաժեշտ եզ- րահանգումներ կատարել:

Խմբագրության կողմից.- *Մեզ հաս- ցեագրված նամակը տպագրում ենք առանց փոփոխությունների եւ մեկնաբանության:*

digitised by A.R.A.R.@

Ռուբեն Միրզախանյան. ԵԹԵ ԸՆԴԴԻՄՈՒԹՅՈՒՆԸ ԹՈՒՅԼ Է, ԹՈՒՅԼ ԵՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

մամուլը զբաղված է ոչ միայն խորհրդարանական, այլև կուսակցական գործերով, նրա աշխատանքն ավելի ընդգրկուն է դառնում: Միաժամանակ, չենք ուզում արժեզրկել այն պատգամավորների գործունեությունը, որոնք տեղական իշխանության ղեկավարներն են կամ ունեն հասարակական-տնտեսական աշխատանքի այլ ոլորտ: Նրանց գործունեությունը, ի տարբերություն միայն ԳԽ-ում աշխատող պատգամավորների, քաղաքական հնչեղություն է ստանում տեղերում: Ինչքանով լավ են աշխատում տեղական իշխանությունների կամ տնտեսական մարմինների կուսակցական մեր ղեկավարները, այդքանով ճշտվում է նաև կուսակցության նկատմամբ դրական վերաբերմունք:

Փաստորեն, թվի ավելացումը նաև պատասխանատվության ավելացում է:

Իհարկե, կա նաև այն յուրահատկությունը, որ նրանք ոչ որպես ռամկավար-ազատական են ընդգրկվել, և այս առումով հաջորդ խորհրդարաններում այդ հարցն ավելի հստակ կդրվի, կլինի երկկողմ պատասխանատվության զգացում: Մենք ապրում ենք քաղաքական զարգացման ժամանակաշրջան, և բացարձակ հարթ կամ այլ երկրներում ընդունված դասական ճանապարհ հնարավոր չէ պատկերացնել:

— Խոսելով խորհրդարանական խմբակցությունների և կուսակցությունների մասին, չեմ կարող չանդրադառնալ ՀՌԱԿ-ի և ՀՀՇ-ի հարաբերություններին, որոնք ի տարբերություն ՀՌԱԿ–ՀՅԴ կամ ՀՌԱԿ–ԱԻՄ հարաբերությունների, ավելի սուր ձևով արտահայտվեցին: Մինչև անգամ ձեր քաղաքական զեկուցման մեջ տվել էիք նման մի գնահատական, թե «ՀՀՇ-ն հետզհետե տիրեց գործադիր իշխանության հիմնական լծակներին, համագործակցելով ապաքաղաքականացված նախկին ստվերային էկոնոմիկայի ներկայացուցիչների, երբեմն նույնիսկ հանցագործ տարրերի հետ, ձևավորվեց իշխող մի միավորում», իսկ ՀՀՇ-ն էլ ՀՌԱԿ-ին դասել է սևերի:

— Իմ, այդ հարաբերությունների՝ գնահատականը տրվել է քաղաքական զեկուցման մեջ և այն ընդհանուր առմամբ հավանության է արժանացել պատգամավորական ժողովի կողմից: Ինչ վերաբերում է ՀՀՇ-ի ոտնձգմանը ճշտումներ մտցնել մեր կողմից տրված գնահատականի վերաբերյալ, օգտագործելով դատական մարմիններին, դա այդ կազմակերպության խնդիրն է: Դա նույնպես հարաբերությունները ճշտելու ձև է, և Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցությունը պատրաստ է մասնակցելու ցանկացած բանավեճերի նաև դատարանում:

— Բայց ձեր կուսակցությունը ինչպես է նախապատրաստվում հերքել վերևում մեջբերված ձևակերպումը:

— Մեր կուսակցությունը ոչինչ չի նախապատրաստվում հերքել: Նա արդեն ամեն ինչ ասել է:

Դա թող հերքեն ուրիշները, նրանք, ում հասցեագրված է:

— Ինչպես կարող եք դուք ապացուցել ձեր ճշմարտացիությունը:

— Ինձ թվում է, պետք է սպասել մինչև դատական նիստը և հարցազրույցը չվերածել դատական ընթացքի:

— Ձեր ընդունած թեմաներից մեկը վերաբերում է քաղաքական աշխատանքին: Դուք նշում եք, թե ձեր կուսակցական հնարավորությունները լավ չեն օգտագործվում: Սակայն ես կցանկանայի իմանալ, որ դրա համար նախևառաջ պետք են այդ գաղափարախոսությունը կրողներ: Եվ թե ձեր նորընտիր վարչության կազմը կամ թեկուզ հինը չի տարել այդ գաղափարախոսությունը, նրա անդամները համենայն դեպս չեն եղել վերլուծական-քաղաքական հոդվածներով, ապա ո՞վ պետք է տանի այդ գաղափարախոսությունը՝ շարքային ռամկավա՞րը:

— Ինչպես, ՀՌԱԿ-ի կայացման մի կարևոր փուլ կլինի այն պահը, երբ կուսակցությունը կունենա և կձևավորի իր գաղափարախոսները, որոնք, իհարկե, պարտադիր չէ, որ մաս կազմեն վարչության: Իհարկե, նորմալ կլինի, եթե քաղաքական գործչի մեջ զուգորդվեն և գաղափարախոսի, և կազմակերպչի հատկությունները:

Սակայն ժամանակակից քաղաքական մտքի պատմության մեջ, հատկապես 50–70-ական թվականներին մենք տեսնում ենք, որ քաղաքական կուսակցությունները ունեցել են և գաղափարախոսներ, և կազմակերպիչներ, իսկ վերջին շրջանում 70-ականներից սկսած կուսակցական գաղափարախոսությունը զարգացնում են հստակ գիտական հիմունքները: Մենք շարունակում ենք դատել հին կաղապարներով, երբ ասենք դարասկզբին ի հայտ էին գալիս մեծ անհատներ, որոնք ոչ միայն տվյալ գաղափարախոսության կրողներն էին, այլև հիմնադիրները: Նրանք տպագրում էին իրենց մամուլի օրգանները, աշխատությունները, հիմք էին դնում նոր գաղափարախոսությանը: Արեւմտաեվրոպական փորձը ցույց է տալիս, որ 50-ական թվականներից անհատներին սկսեցին փոխարինել մի խումբ մարդիկ: Քաղաքագիտությունը, քաղաքական մտքի զարգացումը սկսեց կրել կոլեկտիվ և պրոֆեսիոնալ բնույթ: Այդ առումով ՀՌԱԿ-ի շրջանակներում մենք ստեղծում ենք գիտահետազոտական ծառայություն, որտեղ կընդգրկվեն տարբեր մասնագետներ, որոնք էլ կձևավորեն մեր քաղաքականությունը: Այդպես է և ԱՄՆ-ում, և Ֆրանսիայում, և Գերմանիայում, ուր նման ձևով մշակվում է գործող կուսակցությունների քաղաքական գիծը:

— Դուք կարծում եք, թե առանց գաղափարախոսի կարո՞ղ եք տանել կուսակցական-քաղաքական աշխատանք:

— Ինչ վերաբերում է ազգային ռամկավար-ազատական գաղափարախոսությանը, ապա նրա հիմքերը դրվել են անցյալ դարի վերջում: Իսկ ներկայումս նա պետք է իր զարգացումն ունենա հստակ գիտական ծառայության կողմից, որին ուղղվածություն է հաղորդել և կհաղորդի ՀՌԱԿ բարձրագույն մարմինը՝ Կենտրոնական վարչությունը: Ի տարբերություն շատ-շատերի, մենք ունենք դարերից եկող գաղափարախոսական հիմնադրույթներ, որոնց Հայաստանում տվել ենք նոր զարգացումներ:

Երկրորդ պատգամավորական ժողովում, արդեն առաջ անցնելով հիմնադրույթներից, սկսեցինք այն հարցի պատասխանը, թե ինչպիսին ենք ցանկանում տեսնել Հայաստանը քաղաքական կառուցվածքի և տնտեսական զարգացման տեսակետից: Ծրագիրը կազմել են տարբեր մասնագետներ, բայց գաղափարախոսական ուղղվածությունը հաղորդել է Կենտրոնական վարչությունը: Ընդունենք նաև, որ լիբերալ-դեմոկրատական ազգային գաղափարախոսությունը ազգային գործունեության այնքան ընդգրկուն ոլորտ է և պահանջում է գիտելիքների այնպիսի հանրագումար, որ նույնիսկ ամենամեծ հանճարը չի կարող դա արտահայտել: Միայն կլինի, որ արտահայտի, որովհետև կտանի քաղաքական մոնոկուլտուրայի: Աշխարհում դուք դա չեք էլ տեսնի: Հայտնի քաղաքական գործիչները միշտ չէ, որ այդ կուսակցությունների տեսաբաններն են: Նրանց կուսակցություններն ստեղծվել են տասնամյակներ առաջ և այդ առումով, օրինակ, Մեծ Բրիտանիայում պահպանողականներն ու լեյբորիստներն ունեն իրենց գաղափարախոսությունը զարգացնող ինստիտուտներ: Երբեք չենք կարող ասել, թե Մ. Թետչերը պահպանողականների մեծ տեսաբան է: Մեր կուսակցությունը, ՀՅԴ-ն, Հնչակյան կուսակցությունն այդ առումով մեծ առավելություններ ունեն, որովհետև մենք ժառանգորդն ենք որոշակի գաղափարախոսական հիմնադրույթների, որոնք ստեղծվել են հարյուր և ավելի տարի առաջ:

Ստեղծվել են ոչ թե դատարկ տեղը, այլ օգտագործել են Արևմտյան Եվրոպայի և Ռուսաստանի փորձը: Հնչակյանները կրել են Գերցենի «Կոլոկոլի» ազդեցությունը, դաշնակցականները էսէռների ազդեցությունը, Հայ ժողովրդական կուսակցությունը, որը ռամկավարների նախորդներից մեկն էր, կրում էր կադետների ազդեցությունը: Եվ պատահական չէ, որ մեր կուսակցությունների մեջ կա նաև ազգայինը, որը միշտ եղել է հիմքը:

Բայց քանի որ նրանք հայրենիքից կտրված են եղել, այժմ այստեղ են զարգացում ստանում: Այդ պատճառով պետք չէ նոր գաղափարախոսություն զարգացնել: Մեր ժողովուրդը պետք է հպարտանա, որ ինքը կրողն է այն գաղափարախոսությունների, որոնք XIX դարի վերջում եղել են մարդկության հայտնի ամենաառաջավոր քաղաքական ուղղությունները: Ընդ որում, ողջ XX դարի ընթացքում աշխարհում ամենահայտնի կուսակցություններն առաջնորդվել են այդ 3 գաղափարախոսություններով, որոնք ամենատարբեր մոտեցումներն ունեն պետական կառույցների ձևավորման, հասարակական հարաբերությունների ու տնտեսության զարգացման վերաբերյալ: Ոչ մեկը չի արգելում, որպեսզի այս կուսակցությունները որդեգրեն նոր սկզբունքներ: Բայց երբ ասում են, թե պետք է ստեղծել համազգային ընդհանուր գաղափարախոսություն, դա ոչ միայն վտանգավոր է, այլև անհնար: Հետո երբ անդրադառնանք պատմությանը, ապա կտեսնենք, որ բոլոր համազգային գաղափարախոսությունները տանում են ֆաշիզմի: Ինչ է նշանակում մեկ ազգ, մեկ կուսակցություն, կամ մեկ շարժում: Դա հոտային մոտեցում է: Ի վերջո, մարդիկ տարբեր են մտածում և դրա դրսևորումը հենց բազմակուսակցությունն է: Դա քաղաքակիրթ աշխարհին բնորոշ երևույթ է:

— Որոշակի մեզանում խեղաթյուրվում են բազմակուսակցությունն ու ազգային շահերի և միասնության գաղափարը:

— «ԱՐ» թերթի վերջին համարում կարդացի պատգամավոր Էդ. Եգորյանի մեկնաբանությունը, թե իբր առայժմ Սահմանադրությունը պետք է լինի այնպիսին, որ կուսակցությունները կարևոր դեր չունենան հասարակության մեջ:

Ցանկանում են, որ կուսակցությունները դեր չխաղան հասարակական կյանքում: Երբեք ժողովրդավարական կարգեր մենք չենք կարողանա հաստատել, երբ հասարակության մեջ չարժևորվի քաղաքակիրթ պայքար կուսակցությունների միջև, իշխանության հասնելու համար: Ոչ մի ազգ չունի առաջադիմ, երբ միավորված է անհատի շուրջ: Անհատներին ծնում ու դաստիարակում են քաղաքական կուսակցությունները: Ես համոզված եմ, որ Հայաստանում աստիճանաբար գործող կուսակցություններից կառանձնանան մի քանիսը (3–4-ը), որոնք պարբերաբար կգան իշխանության, միգուցե մեկ բլոկի մեջ, բայց պահպանելով նաև ընդդիմադիր բլոկը: Ընդդիմությունը պետք է իշխանություններին: Չպետք է կարծել, թե իշխանությունները կարող են լինել ուժեղ, իսկ ընդդիմությունը՝ թույլ:

Եվ երբ այսօր ընդդիմությունը թույլ է, դա արձանագրում է նաև, որ թույլ են իշխանությունները: Ի վերջո, քաղաքական համակարգի մեջ են մտնում և խորհրդարանը, և նախագահը, և կուսակցությունները: Մեզանում խեղաթյուրում են, որ երբ պետության կողքին ես, պետք է լինես իշխանավորների կողքին: Կուսակցությունները ոչ թե կողքին են, այլ հենց պետության մեջ են, նրա մի օղակը: Իշխանավորների նման մոտեցումները կամ չիմացության արդյունք են, կամ էլ երբ գիտակցված են, ապա կրում են վտանգավոր բնույթ: Երբ իշխանավորներն ամեն ինչ պետք է անեն իրենց աթոռը պահելու համար, ապա գոնե դրա հետ մեկտեղ պետք է բարձրացնեն ժողովրդի կենսամակարդակը՝ դրանով քիչ վտանգելով ժողովրդի մոտ: Եվ երբ վաղը նա հեռանա, ոչ մի սարսափելի բան չպետք է դիտել դրանում: Նա պետք է հեռանա վաղը չէ մյուս օրը վերադառնալու ձգտումով: Եվ ոչ թե բարձրացնելով իր ՆԳՆ մարմնի դերը հասարակության մեջ:

— Դուք նշում եք ներքին քաղաքականության մասին, բայց արտաքին քաղաքականությունը նույնպես իր դերն ունի: Եվ այս իմաստով տարօրինակ էր, որ ձեր զեկուցման մեջ որևէ կերպ չէք անդրադարձել անգամ շրջանային քաղաքականությանը, այժմ տարբեր ձևով շահարկվող Ռուսաստանի հետ հարաբերություններին:

— Ես մեկ անգամ ևս ուզում եմ նշել, որ հրապարակվածը կարդացված զեկուցման միայն մի մասն է: Մենք ունենք մեր մոտեցումները նաև այդ հարցում: Հակիրճ ասած, մենք պետք է նորմալ հարաբերություններ ունենանք մեր հարևանների հետ, բայց առաջնայնությունները պետք է տրվեն մեր ավանդական փոխհարաբերություններին: Դա նախևառաջ Ռուսաստանն է, որը մնում է մեր հիմնական տնտեսական գործընկերը: Եվ հասարակության մեջ նկատվող ռուսատյացությունը շատ բան է ասում: Եվ ղեկավարությունն էլ, որ ժամանակին ընդգծված հակառուսական քաղաքականություն էր վարում, միայն հիմա է գիտակցում Ռուսաստանի կարևորությունը:

Մենք իրական հայրենասիրությունը պետք է տարբերենք ծայրահեղություններից: Նույն «Ազգում» տպագրվում է «Այրարատ» կինոթատրոն, փակագծում նշելով «Ռոսիա»: Մինչև երբ պետք է դա փակագծում գրենք: Մի պահ պատկերացնենք, թե Մոսկվայի «Արմենիա» կինոթատրոնը փոխել են «Բորոդինսկոյե սրաժենիե», մեր դուրը կգա՞: Իհարկե ոչ: Դա նաև վերաբերմունք է պետության նկատմամբ: Ուստի վերադառնալով ձեր հարցին, ասեմ, որ մեր կուսակցության գիծն է միշտ հավասարակշռված մնալ ժողովրդի պատմական հիշողությանը: Մենք ընդդեմ ենք և կընդդիմանենք Հայ դատը, որը մեր կարծիքով պետք է որպես առանձին գլուխ մտնի Սահմանադրության մեջ: Եվ Թուրքիայի կամ Ադրբեջանի հետ նորմալ հարաբերություններ հաստատելու ցանկությունը դեռևս չի նշանակում, թե մենք պետք է հրաժարվենք մեր պատմական հիշողությունից:

— Այժմ շատ է խոսվում նաև Ռուսաստանի քաղաքական կյանքում տեղի ունեցող թոհուբոհի մասին: Ընդ որում, հաճախ նշվում է նաև այն փաստը, որ Հայաստանում գործող մի շարք կազմակերպություններ կապեր ունեն ռուսական ընդդիմության հետ: Ինչպիսի՞ դիրք են ռամկավարները զբաղեցնում այդ իրադրության մեջ:

— Ինձ թվում է, այն, ինչ կատարվում է մեզ մոտ, գալիս է միայն քաղաքական շահաբաժին քաղելու ձգտումից: Կա ցանկություն սեփական քաղաքական շահերից ելնելով իրավիճակը նույնացնել Ռուսաստանում և Հայաստանում, որը չի համապատասխանում իրականությանը: Ինչպես նաև ճիշտ չէ նույնացնել մեր ղեկավարությունը Ռուսաստանի ղեկավարության հետ կամ մեր ընդդիմությունը նրանց ընդդիմության հետ: Նույնիսկ սխալ է Հայաստանի կոմկուսն ու Ռուսաստանի կոմկուսը նույնացնել: Նույնը մենք, ոչ մի կապ չունենք Ժիրինովսկու լիբերալ-դեմոկրատական կուսակցության հետ: Ինքը Ժիրինովսկին հեռու է և լիբերալիզմից, և դեմոկրատիզմից: Ո՞ւմ է պետք դա: Նրանց, ովքեր լինելով հակադեմոկրատական, իրենց դնում են ռուսական ժողովրդավարների տեղը: Ռամկավար ազատական կուսակցությունը Ռուսաստանի ժողովրդավար ուժերի կողմն է, Ելցինի բարեփոխումների և կառավարելի շուկայի կողմնակից: Մենք մեծագույն աղետ կհամարենք վերադարձը դեպի համայնավար վարչաձև կամ նրա նոր դրսևորումները:

Մենք համոզված ենք, որ այն ճանապարհով, որով կգնա Ռուսաստանը, իր անմիջական ազդեցությունը կունենա Հայաստանի թե՛ տնտեսական և թե՛ քաղաքական զարգացման վրա:

Զրույցը վարեց
ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆԸ

Վտանգ

Փլվել է թիվ 13 դպրոցի շենքը

Անսպասելիորեն փլվել է քաղաքի վթարային կառույցներից ևս մեկը՝ թիվ 13 դպրոցի նախկին շենքը: Բարեբախտաբար, այս անգամ չկրկնվեց թիվ 11 դպրոցի հետ կատարված ողբերգությունը, զոհեր չեղան: Ինչպես տեղեկացանք քաղխորհրդի նախագահի քաղաքաշինության հարցերով տեղակալ Լևոն Ասլանյանից, այս կապակցությամբ պաշտոնական հաղորդագրություն է ուղարկվել Հայաստանի ճարտարապետության տեսչության նախագահ Ռոմեո Ջուլհակյանին: Հավանաբար մոտ օրերս մայրաքաղաքից կժամանի մասնագետների հանձնախումբ դեպքը ուսումնասիրելու համար: Քանդման ենթակա շենքերի ճակատագիրը թողնված է բախտի քմահաճույքին: Գրեթե նույն ճակատագիրը կարելի է ակնկալել նաև բազմաթիվ դեռևս կանգուն, ամրացման ենթակա կառույցների համար: Ո՞րն է լինելու հաջորդը: Գուցե Տիգրան Մեծի պողոտայի թիվ 9 բնակելի շենքը, որի ամրացումն աններելիորեն ձգձգվում է արդեն 3-րդ տարին, չնայած այդ շենքը քաղաքի ճարտարապետական մեծ արժեք ներկայացնող շենքերից մեկն է:

ՄԱՆՎԵԼ ՄԻԿՈՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Ռուսաստան

Տնտեսության կայունացման միտումնե՞ր

The Economist հանդեսի Մոսկվայի թղթակցի կարծիքով, ապրիլի 25-ին անցկացված հանրաքվեում Բորիս Ելցինի հաղթանակը պայմանավորված էր նաեւ այն հանգամանքով, որ Ռուսաստանի տնտեսությունն այժմ շատ ավելի բարվոք վիճակում է, քան երբեւէ: «Երբ անցյալ օգոստոսին արդյունաբերական արտադրանքի ծավալն անկում էր ապրում եւ իջել էր մինչեւ նախաշուկայական հարաբերությունների անցման ժամանակաշրջանի ծավալի 72 տոկոսը, ապա այս տարվա մարտին այն արդեն բարձրացել էր՝ հասնելով դրա 82 տոկոսին», նշում է նա, ավելացնելով, թե միաժամանակ փողի արժեզրկման ընթացքն էր դանդաղել (հունվար-փետրվարին՝ 27 տոկոս, մարտին՝ 21 տոկոս) եւ գներն էլ ապրիլին աճել էին միջին հաշվով միայն 20 տոկոսով:

Համաձայնելով, որ այս թվերն անգամ «սարսափելի» են, նա այնուամենայնիվ գտնում է, որ սկսված գործն ընթանում է ճիշտ ուղղությամբ, միայն մնում է հաստատել եւ ետդարձ չկատարել:

Նշվում է նաեւ, որ ապրիլի սկզբներին կենտրոնական բանկի հետ կնքված պայմանագրով կառավարությունը փորձում է ավելի շատ արտոնություններ ձեռք բերել հսկելու տարբեր բնագավառներում տրամադրվող վարկերը, քանի որ միայն այդ միջոցով կարելի է նվազեցնել պետական բյուջեի պակասորդը եւ առաջն առնել փողի հետագա արժեզրկման: Պաշտոնական տվյալներով, պակասորդն անցյալ տարի կազմում էր 642 միլիարդ ռուբլի (3.2 միլիարդ դոլար), բայց եթե հաշվի առնենք, որ եկամուտների մեջ նշվում են օտարերկրյա վարկերը, իսկ ծախսերի մեջ չի նշվում այդ պարտքերի մարումը, ապա պարզ կդառնա, որ իրականում պակասորդն ավելի մեծ է:

Նախքան հանրաքվեն, պակասորդը նվազեցնելու կառավարության ջանքերն այնքան էլ արդյունավետ չէին: Օլեգ Լոբովի՝ որպես վարչապետի տնտեսության գծով տեղակալի նշանակումով միտում կար շրջադարձ կատարել դեպի պետական համակարգը, սակայն հանրաքվեի արդյունքները եկան ապացուցելու, որ ժողովուրդն, այնուամենայնիվ, կողմ է բարեփոխումներին: Սակայն եթե կառավարությունը չկարողանա լիակատար հսկողություն սահմանել պետբանկի վրա, արդյունաբերությանը տրամադրվող վարկային հատկացումներն ու արժեզրկման դեմ պայքարը կմնան անորոշության մեջ: Օտար դրամանիշերի փոխանակման շուկայում դիտորդներն այնքան էլ մեծ հույսեր չունեն, որ Ռուսաստանի տնտեսության քաղաքականության մեջ «լիբերալները» կհասնեն վճռական հաղթանակների: ■

Նովոսիբիրսկում մայիսի 17-ից փակ է «Տոլմաչեւո» քաղաքային օդանավակայանը: Ինչպես ԻՖ-ին հայտնեց օդանավակայանի տնօրեն Յուրի Օլաֆերովսկին, դրա պատճառը ինքնաթիռների վառելիքի բացակայությունն է: Նովոսիբիրսկի ավիաընկերության ընդհանուր պարտքը Օմսկի, Ուֆայի եւ այլ քաղաքների նավթավերամշակման կոմբինատներին կազմում է 1 միլիարդ հարյուր միլիոն ռուբլի: «Տոլմաչեւոյի» հիմնական պարտատերերը Նովոսիբիրսկի, Իրկուտսկի, Մոսկվայի եւ Սանկտ Պետերբուրգի ավիաընկերություններն են: Նրանց ընդհանուր վարկային պարտքը մայիսի 14-ի դրությամբ կազմեց 1 մլրդ. 600 մլն. ռուբլի: Յու. Օլաֆերովսկու խոսքերով, օդանավակայանի տնօրինությունն արդեն քանիցս Ռուսաստանի ավիաընկերություններին կոչ է արել շուտ կարգով մարել պարտքերը, սակայն մինչեւ օրս պատասխան չի ստացվել եւ օդանավակայանն ստիպված եղավ չեղյալ հայտարարել բոլոր ուղերթները: ԻՖ

Քաղաքական

ԵՎՐՈՊԱ. ՓԱՐԻԶ-ԼՈՆԴՈՆ ՄԵՐՁԵՑՈՒՄ

Եթե Փարիզ-Բոնն առանցքն արդեն առկա է դրամաֆինանսական ոլորտում, ապա Ֆրանսիան եւ Մեծ Բրիտանիան նույն հայացքներն ունեն դիվանագիտական եւ ռազմական բնագավառներում:

Որոշված է. Ֆրանսիայի եվրոպական քաղաքականությունը վարվելու է ժառանգորդության ոգով: Ֆրանսիա-Գերմանիա զույգը կազմում է դրա անհրաժեշտ հիմքը, եւ Եվրահամայնքի ապագան կախված է այդ զույգի համաձայնեցված գործողություններից: Էդուար Բալադյուրը դա ապացուցեց վարչապետ դառնալուց անմիջապես հետո եւ, ինչպես արդեն ընդունված է Փարիզում, արտասահմանյան իր առաջին այցը կատարեց Գերմանիա եւ հանդիպում ունեցավ կանցլեր Հելմուտ Քոլի հետ: Ի դեպ, վարչապետ դառնալուց առաջ էլ տարբեր առիթներով նա արդեն եղել էր Բոննում:

Այդուհանդերձ, Բալադյուրի չափված-ձեւված ու խոհեմ ելույթները, թերեւս, քողարկում են Ֆրանսիայի եվրոպական դիվանագիտության շեղումը դեպի մառախլապատ Ալբիոն: Համենայն դեպս, դրա նշաններն արդեն զգացվում են Լոնդոնում, ուր վարչապետն այցելեց մայիսի 4-ին բացված հրավանի զգացումով:

Միաժամանակ բրիտանացիների համար բացարձակ մղձավանջ կլիներ այն Եվրոպան, որտեղ կիշխեր ֆրանս-գերմանական դաշինքը եւ որտեղ իրենք մերժված կլինեին: Հենց այս պատճառով նրանք 1973 թ. համակերպվեցին Եվրահամայնքին անդամակցելու մտքին: Եւ նույն պատճառով է, որ ամեն անգամ, երբ հնարավոր է, բրիտանացիները փորձում են սեպ խրել Փարիզի եւ Բոննի հարաբերություններում: Դրա վկայությունն այն է, որ Ֆրանսիայի նոր կառավարության կազմավորման հենց հաջորդ օրը ոչ թե Էդուար Բալադյուրը, այլ Ջոն Մեյջորը մեկնեց Հելմուտ Քոլի հետ զրուցելու ավստրիական այն գյուղում, որտեղ նա նիհարելու ամենամյա բուժընթաց էր անցնում: Իսկ Դուգլաս Հերդն առաջին արտգործնախարարն էր, որ Փարիզ այցելեց հանդիպում ունենալու իր ֆրանսիացի պաշտոնակից Ալեն Ժյուպեի հետ:

Նորությունը ոչ թե բրիտանացիների վարքագիծն է, այլ Փարիզում կրկին բարեհաճ վերաբերմունքի արժանանալու երեւույթը: Պաշտոնապես դա ազդարարեց անձամբ Բալադյուրը, Ազգային ժողովում արտասանած պաշտոնակալական ճառում բնութագրելով իր եվրոպական քաղաքականությունը. «Խորացնել երկխոսությունը մեր բոլոր գործընկերների, առաջին հերթին Գերմանիայի եւ Մեծ Բրիտանիայի հետ»...

Ֆրանսիացի դիվանագետներից մեկը նույն ելույթն այսպես է մեկնաբանում. «Վարչապետը Գերմանիան առաջին տեղում է դնում դրամաֆինանսական ոլորտում: Սակայն քաղաքական տեսանկյունից Բոննը եւ Լոնդոնը դրված են միեւնույն հարթության վրա... Անգլիացի զինվորները Բոսնիայում մեր կողքին են: Ստեղծվել է յուրօրինակ զինակցական եղբայրություն, որը շատ զորեղ երեւույթ է: Դա չի ներկայանում որպես Փարիզ-Բոնն առանցքի այլընտրանք, որը հիմնականը չէ մնում աշխարհամասի կայունության համար: Բայց այս պահին առկա է ֆրանս-բրիտանական մերձեցման իրական պատեհություն»:

Ճիշտն ասած, Լոնդոնը դրանում համոզված է ս. թ. փետրվարից, երբ Ֆրանսիայի այն ժամանակվա պաշտպանության նախարար Պիեռ Ժոքսը Անգլիային լուրջ հույսեր ներշնչեց մյունխենյան իր ելույթում: Հիշատակելով մասնավորապես Պարսից ծոցի պատերազմից ի վեր ձեռնարկված համատեղ ռազմական գործողությունները եւ երկու երկրների միջուկային ուժերը, Ժոքսը հավաստեց. «Մեր շահերն ավելի ու ավելի են մերձենում եւ զուգորդվում»: Նա նույնիսկ նշեց երկու երկրների «ճակատագրերի ընդհանրությունը»: Վերջին արտահայտությունը հատկապես դուր եկավ Անգլիայի արտգործնախարար Դուգլաս Հերդին, որն անդադար շեշտում է այդ դարձվածքը: Դեռ այս տարվա հունվարին իր կարեւոր ճառերից մեկում նա Ֆրանսիային Լոնդոնի առաջնակարգ գործընկերն էր համարել հենց միջազգային քաղաքականության եւ պաշտպանության ոլորտներում Փարիզի ու Լոնդոնի շահերի մերձավորության պատճառով, մինչդեռ Գերմանիան բացակա է այդ ոլորտներից:

Փաստորեն, Էդուար Բալադյուրը հետեւում է այդ ժառանգականությանը: Եւ երբեք ֆրանս-բրիտանական սերտ գործակցության ձգտումն այդքան բարձր մակարդակով չէր արտահայտվել: Քանզի վարչապետների արտահայտությունները պատահական չեն, եւ խոսքի հետեւում միտք է թաքնված:

Ի՞նչ միտք: Բարձրաստիճան մի անձնավորություն, որն իր անվան հիշատակումն անցանկալի է համարում, հետեւյալ մեկնաբանությունն է տալիս. «Ըստ երեւույթին, վարչապետն ուզում է Մեծ Բրիտանիային ավելի մեծ չափով մասնակից դարձնել մեծ խաղին: Հիմա, երբ Գերմանիան ընդարձակվել է, Ֆրանսիան այլեւս չի կարող սահմանափակվել ֆրանս-գերմանական երկխոսությամբ: Բացի դրանից, հենց որ խոսքն արտաքին քաղաքականության մասին է, մենք անգլիացիների հետ արտահայտվում ենք նույն լեզվով եւ նույն մտայնությամբ: Մենք իրար հասկանում ենք կես խոսքից: Եւ վերջապես, մենք ուզում ենք Մեյջորին օգնել վավերացնելու Մաաստրիխտի պայմանագիրը: Այդ հարցում Միտերանը եւ Բալադյուրը համամիտ են»:

Վարչապետի մերձավորները նաեւ լավ գիտեն, որ նա սիրում է ունենալ պահեստային տարբերակ: Իր արտասահմանյան երկրորդ այցելության ժամանակ մայիսի 4-ին Մեյջորի հետ նրա հանդիպումը դրա վկայությունն է: Հանդիպումը կայացավ հակառակ այն տարաձայնության, որ գոյություն ունի առեւտրի եւ սակագների գլխավոր համաձայնագրի առնչությամբ:

Le Point, 8 մայիս 1993 թ.

Տնտեսական

Կապիտալի արտահոսքը Ռուսաստանից

«Ռուսաստանը համաշխարհային կողոպուտի է ենթարկվում», հայտարարում է փոխնախագահ Ռուցկոյը, որի հաշվումներով 1992-ի ընթացքում մոտ 17 միլիարդ դոլար է երկրից դուրս հանվել եւ մուտք գործել օտարերկրյա բանկային համակարգեր: Ըստ անվտանգության նախարարության ավագ աշխատակից Ալեքսանդր Գուրովի (որն այդ ասպարեզում լավատեղյակ պետք է լինի), այդ գումարը հասնում է մինչեւ 26 միլիարդի:

Իհարկե, քաղաքական նկատառումներով այս թվերն ուռճացված են: Ռուցկոյն, ինչպես գիտենք, «բոսի» Բորիս Ելցինի կողմից առաջադրված տնտեսական բարեփոխումների քաղաքականության գլխավոր հակառակորդն է: Ավելի ճշգրիտ տվյալների համար պետք է պարզապես դիմել 1992 թ. Ռուսաստանի նվաճումների հաշվեկշռին: Կապիտալի պաշտոնապես գրանցված արտահոսքը (որը չի ներառնում պարտքերի մարումը) կազմում է ընդամենը 1.4 միլիարդ դոլար: «Բացթողումների կամ սխալ հաշվարկների» համար նախատեսվում է ավելացնել եւս 6.7 միլիարդ դոլար, այնպես որ 8.1 միլիարդն այն նվազագույն գումարն է, որ կարելի է հիմք ընդունել:

Վնեշէկոնոմբանկի աշխատակցի դիտումներով, ամենաճիշտ գումարը տատանվում է 12-13 միլիարդ դոլարի միջեւ, այսինքն մի փոքր նվազ այն գումարից (14 միլիարդ), որն անցյալ տարի Ռուսաստանն ստացավ արտասահմանից որպես օգնություն:

Կապիտալի արտահոսքը կատարվում է հիմնականում երկու ճանապարհով: Նախ արտահանման ենթակա լայն սպառման ապրանքների (հատկապես նավթի) մեծ մասը փոխադարձ համաձայնությամբ կողոպտվում է պետական պաշտոնյաների եւ մաֆիոզ խմբավորումների կողմից եւ վաճառվում արտասահմանում: Երկրորդ, որն ավելի տարածված է, ընկերությունները երկու տարբեր ապրանքագրեր (ֆակտուրա) են ուղարկում իրենց արտասահմանյան հաճախորդներին: Մեկի՝ պաշտոնականի դիմաց վճարումը կատարվում է տեղում՝ Ռուսաստանում, իսկ անպաշտոնը մնում է մի որեւէ երկրի բանկային հաշվարկներում:

Համաձայն ռուսական օրենքի, ընկերություններն ու կազմակերպություններն իրենց արտասահմանյան եկամուտների կեսը պարտավոր են փոխարկել ռուբլու, իսկ ռուբլու տոկոսները «խայտառակ» ձեւով ցածր են, եւ դրամի արժեզրկման հետեւանքով էլ 1 դոլարի դիմաց հիմա պետք է վճարել մոտ հազար ռուբլի: Արտասահմանում մնացած գումարի «ճակատագիրը» նույնպես անմխիթար է, քանի որ արտահանողներն ամեն եռամսյակ պարտավոր են վերահաշվարկ կատարել եւ 32 տոկոսի չափով էլ հարկ վճարել այդ պայմանական շահույթի դիմաց: Դեռ կա նաեւ այն վախը, որ կառավարությունը մեկ օրից մյուսը կարող է վերադառնալ արտահանման շահույթի բռնագրավման իր նախկին քաղաքականությանը, փողի փոխանակման որոշակի, կայուն կուրս հաստատելով եւ պահանջելով, որ բոլորն իրենց շահույթները փոխարկեն ռուբլու:

Ուստի, կապիտալի Ռուսաստան վերադարձի միակ ճիշտ ճանապարհը տնտեսության կայունացումն է: Բարեբախտաբար, հունվարի եւ փետրվարի համար արժեզրկումն իջել էր մարտին 21 տոկոսի եւ երբ ֆինանսների նախարար Բորիս Ֆյոդորովը կարողանա ստիպել կենտրոնական բանկին, որ սահմանափակի վարկերի տրամադրումը, հույս կա, որ Ռուսաստանն արժանի կլինի ստանալու Տոկիոյում խոստացված «օգնության փաթեթը»: Դա Ռուսաստանի ազգային եկամտի մեկ հինգերորդ մասն է կազմում, որը նրան կտրամադրվի 3-րդ եւ 4-րդ եռամսյակների յուրաքանչյուրի համար: Եւ եթե հաշվի առնենք, որ կառավարությունը վաճառում է այդ օգնության դոլարները եւ ձեռք բերում ռուբլիներ ֆինանսավորելու համար իր ծրագրերը, ապա ռուբլին շուտով կկարողանա կայուն դառնալ: Բայց արտասահմանում բանկային հաշիվներ ունեցող ռուսները թերահավատ են եւ մինչեւ նրանք համոզվեն գործնականում, թե ռուբլին իրոք կայուն է դարձել, կապիտալի հոսքը դեպի արտասահման շարունակվելու է:

The Economist

Մոսկվան կողմ է Վենս-Օուենի ծրագրին

Ռուսաստանը հանդես է գալիս Բոսնիայում Վենս-Օուենի ծրագրի «հետեւողական կատարման օգտին»: Այս մասին երկուշաբթի օրը Բեռլին մեկնելուց առաջ հայտարարեց Ռուսաստանի արտգործնախարար Անդրեյ Կոզիրեւը: Գերմանիայից հետո նա կայցելի Խորվաթիա, Սերբիա, Իտալիա, ԱՄՆ: Ուղեւորության նպատակն է մշակել Հարավսլավիայի ճգնաժամի կարգավորման գործնական միջոցառումներ: Ինչպես ԻՖ-ին ասաց Ա. Կոզիրեւը, պատերազմի օջախի ապաշրջափակման համար արդեն կան մի շարք նախադրյալներ: Առաջինը «աննախադեպ միջազգային համաձայնությունն է», որին հարել են նաեւ Հարավսլավիայի ղեկավարները: Երկրորդը Բոսնիայի մի շարք շրջաններում զինադադարի առկայությունն է: Երրորդը որոշ քաղաքների շուրջը անվտանգության գոտիների ստեղծումն է: Չորրորդ նախադրյալն այն է, նշեց նա, որ այժմ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդում Ռուսաստանի նախաձեռնությամբ քննարկվում է Սերբիայի ու Բոսնիայի սահմանում դիտորդների տեղաբաշխմանն առնչվող բանաձեւը: ԻՖ

Կոլեկտիվ անվտանգության համակարգը ուղղված չէ այլ երկրների դեմ

ԱՊՀ Միացյալ զինված ուժերի գլխավոր հրամանատար Եվգենի Շապոշնիկովը հերքեց այն ենթադրությունները, թե կոլեկտիվ անվտանգության համակարգը «այլ պետությունների դեմ ուղղված» ռազմական դաշինքի ստեղծման փորձ է: Ելույթ ունենալով ԱՊՀ երկրների պաշտպանության նախարարների խորհրդի նիստի արդյունքներին նվիրված մամուլի ասուլիսում, մարշալը նշեց, որ վիճարկելի դրույթները վերացնելու նպատակով նա պատրաստ է մեկ ամսվա ընթացքում հանդիպել 6 պետությունների ղեկավարների հետ, որոնք անցյալ տարի Տաշքենդում ստորագրել են կոլեկտիվ անվտանգության մասին պայմանագիրը: Ե. Շապոշնիկովն ասաց նաեւ, որ խորհրդի նիստին մասնակցած բոլոր նախարարներն այս կամ այլ վերապահումներով ընդունել են ԱՊՀ կոլեկտիվ անվտանգության համակարգը: Մարշալի խոսքերով, չնայած Ռուսաստանը չի վավերացրել պայմանագիրը, այն չի բացառում Համագործակցության երկրների հետ ռազմական ինտեգրացման հնարավորությունը: ԻՖ

Աջակցություն Ղրիմ վերադարձողներին

Ուկրաինան կպաշտպանի բոլոր մարդկանց եւ ազգային փոքրամասնությունների իրավունքները, կօգնի վերաբնակների ընտանիքներին: Այդ մասին հայտարարեց Ուկրաինայի նախագահ Լեոնիդ Կրավչուկը, երկուշաբթի օրը Ղրիմի խորհրդարանի նախագահ Նիկոլայ Բագրովին հղած ուղերձում: Նա ընդգծեց, որ «Ղրիմի տեղահանված ժողովուրդների սոցիալ-տնտեսական եւ հոգեւոր զարգացման խնդիրների հաջող լուծման երաշխիքը մեր ընդհանուր մասնակցությունն է Ուկրաինայի անկախ պետության կառուցմանը»: Նույն օրը Ռուսաստանի խորհրդարանի նախագահ Ռուսլան Խասբուլատովը Ղրիմի իր պաշտոնակցին հավաստիացրեց, որ Ռուսաստանն այսուհետեւ էլ նյութատեխնիկական համակողմանի օգնություն ցույց կտա «հալածված եւ տեղահանված ժողովուրդների նկատմամբ արդարության վերահաստատման գործին»: ԻՖ

«Վնասակար փաստաթղթեր» Սայգոնի շուկայում

Վիետնամի ոստիկանությունը հետաքննություն է սկսել, նպատակ ունենալով պարզել, թե Սայգոնի շուկայում ինչպես են հայտնվել 12 տոննա «վնասակար եւ հակասոցիալիստական քարոզչությամբ լի» այն փաստաթղթերը, որոնք պարունակում են 50 հազար նկար ու լուսանկար: Հետաքրքիր է, որ այդ փաստաթղթերն արդեն բռնագրավված էին եղել երկրի սահմանում: ■

digitised by A.R.A.R.@

Լուրերի Հոսք

Դուդաեւի կողմնակիցները հեռացրել են ընդդիմադիր խորհրդարանականներին

Չեչնիայի նախագահ Ջոհար Դուդաեւի զինված կողմնակիցներն ընդդիմադիր մի խումբ խորհրդարանականների հեռացրել են նախագահական պալատից, որտեղ գտնվում են խորհրդարանի ղեկավարության աշխատասենյակները: Երկուշաբթի օրը խորհրդարանի 41 պատգամավորներից 22-ը շարունակեցին նիստը Գրոզնիի խաղաղային ժողովի շենքում, որը գտնվում է ոստիկանության ուժեղ պաշտպանության տակ: ԻՏԱՌ-ի թղթակիցը հաղորդում է, որ նախագահական պալատի աշխատակիցները պալատի առջեւ նախագահի զինված կողմնակիցները խփել են բանակային 4 վրան: Այնտեղ կան նաեւ երկու միավոր զրահատեխնիկա եւ շարժական հրթիռակայանք: Գրոզնիի քաղաքական հրապարակում երկուշաբթի օրը հանրահավաք անցկացվեց ի պաշտպանություն սահմանադրության եւ խորհրդարանի: Ուրբաթ օրն անարդյունք էր ավարտվել նախագահի եւ ընդդիմության ներկայացուցիչների հանդիպումը, որի նպատակը հակամարտ կողմերի հաշտեցման փորձն էր: ԻՖ

Գագաուզյան մատենագրությունը լատիներեն

Մայիսի 13-ին Մոլդովայի խորհրդարանը որոշում ընդունեց փոխադրել գագաուզյան մատենագրությունը լատիներեն տառագրության: Գագաուզները (ներկայումս Մոլդովայում նրանց թիվը հասնում է 153 հազարի) չեն ունեցել սեփական մատենագրություն եւ օգտագործել են բուլղարական, ռուսական եւ ռումինական տառագրությունը: 1957 թ. մտցվել է կիրիլիցան: Գիտնականները գտնում են, որ լատիներեն տառագրությունը կնպաստի գագաուզների ազգային վերածննդին, այլ բուրժուական ուժերի աստիճանական ինտեգրմանը Թուրքիայի հետ հոգեւոր ամբողջականացմանը: Միայն այս տարի գագաուզները Թուրքիայից ստացել են ավելի քան 5 հազար դասագիրք: Մոտ 200 գագաուզներ սովորում են Անկարայի եւ Ստամբուլի բուհերում: ԻՖ

1992 թ. ճապոնացիներն արտասահմանում ծախսել են 35,4 մլրդ դոլար

Անցյալ տարի ռեկորդային թիվ կազմած ճապոնացի զբոսաշրջիկները (11 մլն) արտասահմանյան շրջագայությունների ժամանակ ծախսել են 35,4 մլրդ դոլար, ասվում է զբոսաշրջությանը նվիրված կառավարական սպիտակ գրքում: Ի դեպ, ճապոնացիներին քիչ են զիջում նաեւ նրանց երկիր այցելող օտարերկրյա զբոսաշրջիկները, որոնք 1992 թ. ճապոնական հանրահայտ ու հաճելի սովորույթների ոլորտում ծախսել են նույնպես ռեկորդային գումար՝ 30,5 մլրդ դոլար: Ճապոնացիներն ամենից շատ այցելում են Մ. Նահանգներ (3,77 մլն մարդ), Կորեայի Հանրապետություն (1,4 մլն) եւ Հոնկոնգ (1,32 մլն): Ճապոնիա ամենից շատ զբոսաշրջիկներ են գալիս հարեւան Հարավային Կորեայից (860 հազ. մարդ), Թայվանից (720 հազ.) եւ ԱՄՆ-ից (560 հազ.): Հատկանշական է, որ թեեւ անցյալ տարվա արդյունքների, արձանագրվել է չին զբոսաշրջիկների հոսքի կտրուկ (40 տոկոս) աճ: ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Ճապոնացի ռազմագերիների հուշարձան Ղազախստանում

Հավանաբար հուլիսի 1-ին ճապոնացի զոհված ռազմագերիների հուշարձան կբացվի Հարավային Ղազախստանի Քենթաու քաղաքում, ռազմագերիների ճամբարում զոհված ճապոնացիների զինվորների ու սպաների զանգվածային թաղման վայրում: Հայրենական մեծ պատերազմի ժամանակ եւ դրանից հետո՝ 40-ական թթ. եւ 50-ական թթ. սկզբներին ճապոնացի ռազմագերիների մեծ ճամբարներ են եղել նաեւ Չիմքենդ, Թուրքեստան, Բալխաշ եւ այլ քաղաքներում: Ինչպես հաղորդում է Ղազախստանի «Պանորամա» թերթը, Քենթաուի հուշարձանը կառուցվում է Ղազախստան-Ճապոնիա միության, քաղաքի վարչակազմի եւ դրա ճապոնացի գործընկերների աջակցությամբ: ԻՖ

Մշակույթ

Գիրք մանրանկարչության մասին

Միջնադարյան քրիստոնեական մշակույթի գլխավոր խնդիրն էր աստծուն փառաբանել եւ հավատացյալներին աստվածայինի հետ հաղորդակցել գեղարվեստի ընձեռած արտահայտչամիջոցներով: Այս պատճառով առանձնակի կարեւորություն էր տրվում պատկերագրությանը, լինեն այն մանրանկարչության մեջ, որմնանկարներում թե կերպարվեստում: Միջնադարյան միստիկ աստվածաբանության ամենանշանավոր դեմքերից Դիոնիսիոս Արիոպագացին գրում էր, թե պատկերները հոգեւոր ներգործության ուժ ունեն եւ օգնում են զգայական ընկալումից հոգեւոր ընկալման աստիճանին բարձրանալուն: Վաղ շրջանի ընդհանրական քրիստոնեական եկեղեցու հայրերից էլ Հովհան Դամասկացին ասում էր, թե պատկերն անգրագետի համար նույնն է, ինչ որ գիրքը գրագետի համար:

Աստվածաշնչյան թեմաներով պատկերները, լինելով դրանք ձեռագրերի էջերում թե եկեղեցու որմերին, ստեղծվում էին ոչ թե սոսկ հեղինակների մտահղացմամբ, այլ ենթարկվում էին որոշակի կառուցվածք եւ ոճավորում պարտադրող կանոնակարգված օրենքներին ու նկարչի ստեղծագործական վարպետությունն ու անհատականությունն էլ պետք է դրսեւորվեին ժամանակաշրջանի աստվածաբանական եւ գեղագիտական, որը եւս որոշակի դավանաբանական ընկալումների վրա էր խարսխված, ըմբռնումներին համաձայն: Այսինքն, միջնադարյան մշակույթի կանոնը եւ այն ձեւավորած աստվածաբանական մտքի ու եկեղեցական ավանդության իմացությունն են հարկավոր դարեր առաջ ստեղծված արվեստի գործերը ճիշտ ընկալելու համար: Այս նպատակին է ծառայում Կարեն Մաթեւոսյանի եւ Ավես Ավետիսյանի աշխատասիրությամբ լույս ընծայված «Ավետարանական պատկերներ» գիրքը, որը հրատարակել է հայ քրիստոնեական մշակույթի «Մոմիկ» միությունը:

Գրքում ներկայացված են տերունական պատկերաշարի տասներկու գլխավոր պատկերները, Ավետումից մինչեւ Հոգեգալուստ: Համաձայն մեր ձեռագրային ավանդույթի, տերունական են կոչվում Քրիստոսի կյանքի եւ խաչելության հետ կապված պատկերները: Գիրքն ունի հեստային կառուցվածք. նախ բնորոշ մեկնական մանրանկարներով ներկայացվում են տասներկու պատկերներից յուրաքանչյուրը համապատասխան ավետարանական հատվածով, որոնց հաջորդում է համաշխարհային արվեստի եւ մեր եկեղեցական ավանդույթի զուգորդմամբ կատարված բացատրությունը: Պատկերների վերլուծության համար նկատի են ընդունվել Գրիգոր Տաթեւացու մեկնությունները, որոնցում ոչ միայն ներառված են նախընթաց շրջանի աստվածաբանական եւ մեկնողական մտքի նվաճումները, այլեւ այդ ամենը ներկայացված են համաձայն Հայաստանեայց Առաքելական եկեղեցու դավանաբանության: Յուրաքանչյուր բացատրության վերջում էլ զետեղված են համապատասխան տերունական տոներին նվիրված մեկական շարականներ:

Այս աշխատանքը կարեւորվում է մի քանի առումներով: Նախ ընթերցողներին ծանոթացնում է մեր եկեղեցու դավանաբանությունից բխող պատկերագրության սկզբունքներին, օգնում հասկանալու ավետարանական պատկերների խորհրդաբանությունը:

Նաեւ հոգեւոր թեմաների հանդեպ օրավուր աճող հետաքրքրության պայմաններում մեր երիտասարդ ստեղծագործողներից շատերն են այժմ դիմում ավետարանական պատմություններին, սակայն դժբախտաբար հաճախ չունենալով համապատասխան տեսական պատրաստվածություն՝ կամ բավարարվում են մանրանկարների սովորական ընդօրինակմամբ, կամ էլ կատարում ինքնահնար հավելումներ եւ ոճավորումներ, որոնք չեն բխում դարերի ընթացքում ձեւավորված ավանդույթից: Ներկայացվող գիրքը սպասվում է այս բնագավառի համար անհրաժեշտ նվազագույն գիտելիքները, որոնք անհրաժեշտ են բոլոր արվեստագետներին, ովքեր ունեն ավանդական թեմաները ստեղծագործաբար զարգացնելու մղում եւ ձիրք:

Այսօր, երբ քաղցկեղի նման տարածվող այլազան աղանդավորական շարժումները Քրիստոսի անվան շահարկմամբ փորձում են խաթարել մեր ազգային-հոգեւոր նկարագիրը, դյուրահավատ մարդկանց գրավելով նաեւ մեր բազմադարյան մշակույթի հետ որեւէ կապ չունեցող պատկերներով եւ դրանք ներկայացնելով իբրեւ ճշմարիտ քրիստոնեական հավատի դրսեւորում, այս աշխատանքը դառնում է նաեւ իմացական յուրատեսակ մի պատվար այդ հոսանքների դեմ՝ ներկայացնելով հայ եկեղեցական մշակույթը, որը դարերի ընթացքում քրիստոնեության ազգայնացմամբ սկսեց բխել մեր ժողովրդի էությունից:

ԱՎԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

Վերջում ավելացնենք, որ նկարազարդ այս գիրքը լույս է տեսել մեր օրերի համար բավականին բարձր որակով եւ ձեւավորմամբ շնորհիվ հովանավորության Հայաստանեայց եկեղեցու Հյուսիսային Ամերիկայի Արեւելյան թեմի առաջնորդ բարեշնորհ Տ. Խաժակ արքեպիսկոպոս Պարսամյանի:

Գիրքը կարելի է ձեռք բերել «Գրություն» ՀԲՄ «Սուրբ Մաշտոց» գրասենից (Վռամշապուհ արքայի փողոց):

ՎԱՐԴԱՆ ԴԵՎՐԻԿՅԱՆ

Մեր Վիշտը

Անտեր եւ ցեղական շների զրույցներից

❖ - Իմ տերը հենց օղու շիշ է տեսնում, բերանի ջրերը ծորում են:
- Այդ երեւույթի գիտական բացատրությունը շատ լավ տվել է օղորմածիկ Պավլովը:

❖ - Ասում են, մեր Բողարը գող է բռնել:
- Ի՞նչ մի հերոսություն է արել... Թե կարող է՝ թող արդար մարդ բռնի... եթե ճարի:

❖ - Իմ տերը ինձ եսեւի թաթերի վրա կանգնել եւ փորի վրա սողալ է սովորեցնում:
- Ինչպե՞ս:
- Երբեմն մտրակով, երբեմն շաքարով:
- Տերդ պաշտոնյա՞ է:
- Որտեղի՞ց իմացար:

❖ - Ասում են, մարդիկ որոշում են հանել անտեր եւ փողոցային շներին գնդակահարելու մասին:
- Նորից կրկնվում է երեսունյոթ թվականը:

❖ - Ես չեմ հասկանում, թե ինչո՞ւ են մարդիկ մեզ հետ ռուսերեն խոսում:
- Որովհետեւ ոչ մեր լեզուն գիտեն, ոչ՝ իրենց:

❖ - Ինչո՞ւ են քեզ այդքան շատ մեդալներ տվել:
- Ցեղականության համար:
- Մարդիկ ուր քրները խոսում են, ամեն տեղ իրենց սովորական օրենքներն են բերում: Ծանոթություն, ընկեր-բարեկամություն, ցեղականություն...

❖ - Ասում են, տիրոջս ինչ-որ շուն է կծել, վախենում եմ կատաղի:
- Ո՞վ, տե՞րդ:
- Ոչ, շունը:

❖ - Հայրիկ, ինչո՞ւ երբ մարդիկ մահանում են, ասում են՝ մեռավ կամ վախճանվեց, իսկ մեր մասին ասում են սատկեց:
- Բալիկ ջան, նրանք երբեմն իրենց մասին էլ են այդպես ասում:

❖ - Ինչո՞ւ են քո վզին շղթա գցել ու կապել դարպասին:
- Որ գողերին բռնեմ:
- Մարդիկ զարմանալի դատողություն ունեն: Գողերի փոխարեն գող բռնողին են շղթայակապ անում:

ԱՐԱ ՎԱՀՈՒՆԻ

ԱԶԳ - ՄԱՐԶԱԿԱՆ

Մրցավարները մեղավոր են բոյկոտել

Ֆուտբոլի Հայաստանի ֆեդերացիան իր 2 սենյակներով տեղավորված է հանրապետական սպորտկոմիտեյի առաջին հարկում եւ գավաթային խաղերի կամ առաջնության յուրաքանչյուր տուրին հաջորդող օրերին հարակից միջանցքը մեղվափեթակի է վերածվում:

Այստեղ են հավաքվում ոչ միայն թիմերի մարզիչներն ու պատասխանատուները, այլեւ նրանց եղբայրները, ծանոթներն ու բարեկամները, եւ ամեն անգամ դժգոհությունների անպակաս են: Երբեմն բանը հասնում է նույնիսկ հայհոյանքների ու հաշվեհարդարների: Անհաջողության մասնակիցներն ու կարգազանցներն իրենց մեղքերն ուզում են բարդել ուրիշների վրա: Գրեթե յուրաքանչյուր տուրում ծեծկռտուքներն ու անախորժ դեպքերն անպակաս են: Առաջնությունն ու գավաթի խաղարկությունը փաստորեն վեր են ածվել անսանձ կրքերի մրցավազքի եւ լավ բան խոստանալ չեն կարող: Ցավոք, որքան էլ տարօրինակ է, դրանք ազգին տխուր հոյակ բերող բնավորություն են դառնում եւ ավելի ցավալի է, որ դեմն առնելու կտրուկ որեւէ փորձ չի արվում: Ֆուտբոլի հանրապետական ֆեդերացիան իրոք հայտնվել է անմխիթար վիճակում: Ամեն կողմից նրան քարկոծում են, բայց ավելի անմխիթար վիճակում են մրցավարները:

Երեկ խմբագրություն ներկայացավ նրանցից մեկը՝ Արարատ Ճաղարյանը:

- Առաջնության եւ գավաթի խաղերն սպասարկող բոլոր մրցավարների անունից լիազորված եմ հանդես գալ հայտարարությամբ, ասաց նա: Տիրող խառնաշփոթ իրավիճակից դուրս գալու ճանապարհը այսօր մրցավարներով հավաքվեցինք խորհրդակցության, որին մասնակցեցին նաեւ ֆուտբոլի ֆեդերացիայի նախագահ Նիկոլայ Ղազարյանը եւ փոխնախագահ Սլավա Սարգսյանը: Մեր որոշեցինք բոյկոտել առաջնությունն ու գավաթի խաղարկությունը: Մեր գլխավոր պահանջը այն է, որ որեւէ խաղում ապահովված չէ մրցավարներից որեւէ մեկի անվտանգությունը: Արդեն բազմաթիվ անախորժ դեպքեր են արձանագրվել: Այսպես, նախորդ տուրում, մայիսի 14-ին, էջմիածնում ծեծել են «Զվարթնոց»-«Կանաչ» համդիպման մրցավար Արմեն Սանոյանին, այն էլ «Զվարթնոցի» գլխավոր մարզիչ Արկադի Անդրեասյանի մեղքով եւ տեղի միլիցիայի աշխատակիցների անտարբեր ներկայությամբ: Ընդհանրապես, բացի երեւանից, հանրապետության տարբեր շրջաններում եւ քաղաքներում, որտեղ անցկացվում են հանդիպումները, օրինապահ մարմինների ներկայացուցիչները ցավոք վերածվում են սովորական երկրպագուների եւ հանգավոր անտարբերությամբ չեն միջամտում տխուր միջադեպերին:

Մայիսի 15-ին Դիլիջանում «Իմպուլս»-«Երազանք» խաղից առաջ մի քանի վայ-ֆուտբոլասերներ ներխուժել են մրցավարական սենյակ եւ սպառնացել, որ եթե «Իմպուլսը» չհաղթի, կամ հանդիպումն ավարտվի ոչ-ոքի, ապա մրցավարները տուն չեն վերադառնա:

«Արարատ»-«Կանաչ» խաղից հետո հարձակվել են մրցավար Սողոմոն Զախարյանի վրա, քաշքշել ու ծեծել նրան: Վաղարշապատում ծեծվել է նաեւ Հենրիկ Սեհրանյանը: Մի խոսքով, դեպքեր, ինչքան ուզես: Տարօրինակն այն է, որ հիմնականում մարզիչներն են իրենց անզուսպ վարքագծով յուղ լցնում կրակին:

Ինչ խոսք, մրցավարներն էլ մարդ են եւ կարող են սխալվել, բայց դա չի նշանակում, որ յուրաքանչյուր սխալի համար նրանց հարկավոր է ծեծել: Եթե այդպես լինի, ֆուտբոլիստներն ու մարզիչներն ավելի շատ սխալներ են թույլ տալիս եւ մեզանից ավելի շատ պետք է ծեծ ուտեն:

Հաճախակի են նաեւ դեպքերը, երբ նույնիսկ կեսգիշերին զանգում են տներ, սպառնալով ոչ միայն մրցավարներին, այլեւ նրանց հարազատներին:

Մենք հասկացրեք դժգոհ ենք ֆուտբոլի ֆեդերացիայի մարզատեխնիկական հանձնաժողովից, որն օրենքի լրիվ խստությամբ չի պատժում խուլիգանություն թույլ տված ֆուտբոլիստներին ու մարզիչներին: Մրցումների անցկացման կանոնադրությունն էլ կատարյալ չէ: Պետք է կարգազանցների նկատմամբ մեծացնել տուգանքները: Միակողմանի չերեւալու համար թող շահագրգիռ կողմերին հրավիրեն կլոր սեղանի շուրջ: Մենք միշտ էլ պատրաստ ենք ազնիվ բանավեճի:

Սա մրցավարներիս վերջին զգուշացումն է: Մայիսի 20-ին դեռ կդատենք հերթական խաղերը, բայց դրանից հետո, եթե ներքին գործերի կամ կառավարության որեւէ պատասխանատու անձ հանձն չառնի մեր անվտանգության ապահովությունը, ապա մենք խաղադաշտ դուրս չենք գա, եզրափակեց Արարատ Ճաղարյանը:

Սպահովվելու ահից մեծ է: Չպետք է հապաղել, հարկավոր է գործուն միջոցների դիմել եւ անմնակարեւորը, հսկողություն սահմանել ամենուրեք, որտեղ հանդիպումներ են անցկացվում: ■

Բողոքներ, բողոքներ

ՀՄԸՄ ֆուտբոլային ակումբը բողոքարկել է մայիսի 15-ին կայացած «Արարատ»-ՀՄԸՄ գավաթի խաղարկության կիսաեզրափակիչ պատասխան հանդիպումը:

ՀՀ ֆուտբոլի ֆեդերացիայի նախագահ Նիկոլայ Ղազարյանին ուղղված նամակ-բողոքում նշվում է, որ դժգոհության երկու պատճառ կա:

1. «Արարատի» կազմում գավաթի կիսաեզրափակիչ խաղին մասնակցել է Ռոբերտ Քոչարյանը, որը ՈՒԵՖԱ-ի մրցումների կանոնադրության համաձայն, այդ իրավունքը չուներ, քանի որ 10.05.93 թ. նրա վերահայտավորումը կատարվել էր միայն ՀՀ առաջնությանը մասնակցելու համար:

2. «Արարատի» դարպասը գրավելու ժամանակ գլխավոր մրցավարին առանց նախնական ազդանշան տալու եզրային մրցավար Կարեն Նալբանդյանի խաղին միջամտելը կանոնների կոպիտ խախտում է եւ ազդել է հանդիպման ելքի վրա:

Հարցի պարզաբանմամբ դիմեցինք Նիկոլայ Ղազարյանին:

- Բողոքը հիմքից զուրկ է եւ գործկոմի քննարկմանը ներկայացնելն անիմաստ, ասաց նա: Յուրաքանչյուր թիմ իրավունք ունի մինչեւ սեպտեմբերի 15-ը վերահայտավորել 5 խաղացողի, լրացուցիչ նաեւ հավանականներում ընդգրկված խաղացողների հաշվով: Բացի այդ, յուրաքանչյուր երկիր առաջնությունն անցկացնում է իր կանոնադրությամբ, եւ միայն խաղի կանոններն են ըստ ՈՒԵՖԱ-ի օրենքների, իսկ մեր կանոնադրությունում չի նշված, որ առաջնության եւ գավաթի համար խաղացողների հայտերը պետք է առանձին լինեն: Ինչ վերաբերում է [illegible] մասնակցությանը, ապա [illegible] խաղադաշտում պարտավոր են [illegible] համագործակցել եւ իրար հասկանալ առանց ազդանշանի: ■

Բաժինը վարում է ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԵԼՑԻՆԱԿԱՆՆԵՐԸ ԳՈՎՈՒՄ ԵՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՆԱԽԱԳԻԾԸ

Ռեյտինգում եկող ունենալով նոր սահմանադրության նախագծի քննարկմանը նվիրված երջանային խորհրդակցության մասնակիցների առջեւ, Ռուսաստանի կառավարության փոխվարչապետ Ս. Շախրայը մասնավորապես ասաց. «Խաղաղ անցման համար մնացել է մի ճեղ. արահետ, մնացյալը կամ դայլաստական հեղաշրջում է, կամ ֆաշիստական դաստրաջն, կամ էլ հակասությունների լուծման ուժի, այլ համաձայնության ուղի։ Գործող սահմանադրության հակասությունները իրենցից ներկայացնում են դայթուցիկ խառնուրդ, որը նպաստում է երկրում ստեղծված անիշխանության ամրապնդմանը։ Նոր հիմնական օրենքի ընդունումը ոչ թե ինքնանպատակ է, այլ մեր դեսության փրկությունը։

Ռուսաստանի պետության միասնության պահպանման համար հարկավոր է հասնել նաեւ ֆինանսական կայունացման, արդյունավետ խնդիր լուծել ֆեդերալիզմի ճանապարհով ծնված եւ ամրացնել տեղական ինքնակառավարման մակարդակը։ Նախագահի նախագիծը հենց խտացված ձեւով դարունակում է այդ ամենը։

Նոր սահմանադրությունը պետք է ընդունվի կամ ժողովրդական պատգամավորների համագումարում, որը խիստ կասկածելի է, կամ սահմանադիր ժողովում, կամ էլ հանրաքվեի միջոցով։

Նախատեսվում է սահմանադրական խորհրդակցությանը մասնակից դարձնել ամբողջ սահմանադրական հանձնաժողովին։ Նախագահը պատրաստ է նաեւ իր նախագծի տեքստը միավորել Գերագույն խորհրդի առաջարկած տեքստի հետ»։

Ռուսաստանի նախագահի վարչակազմի ղեկավար Ս. Ֆիլատովը ընդգծեց. «Ստեղծված երկիշխանությունից երկիրը ազատելու համար հարկավոր է նախ եւ առաջ սահմանադրությունը համապատասխանեցնել իրավակարգի առջեւ ծառացած ժողովրդավարական, բարեփոխական խնդիրներին։ Դրա համար պահանջվում է բոլոր մակարդակներով առավելագույնս քննարկել դրա նախագիծը, որից հետո Ռուսաստանի սկզբունքներին նախատեսված իրավազոր սահմանադրական աշխատանքային խորհրդակցությունը կավարտի փաստաթղթի պատրաստման առաջին փուլը»։

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Վեհաժողովի ներքական նիստը մայիսի 23-24-ը: ԱՊՀ անդամ պետությունների միջխորհրդարանական վեհաժողովի երրորդ լիագումար նիստը նախատեսվում է անցկացնել մայիսի 23-24-ը Սանկտ Պետերբուրգում։ Ինչպես հաղորդեց ԻՏ-ին խորհրդարանական թղթակիցը, մայիսի 19-23-ը վեհաժողովի մշտական հանձնաժողովների փորձագետները եւ խորհրդարանականները համատեղ նիստում կքննարկեն մի շարք օրենսդրական ակտեր, որոնք հավանաբար կներկայացվեն վեհաժողովի քննարկմանը։ Նրանց թվում են օտարերկրյա ներդրումների, մաքսային կարգի, լրատվական փոխհարաբերությունների կարգավորման մասին օրենքների նախագծերը։ ԻՏ

Ռուսաստանում 50 հազար ռուբլիանոց թղթադրամ: Մոտ ժամանակներս Ռուսաստանում շրջանառության մեջ կդրվի 50 հազար ռուբլիանոց թղթադրամ։ Այդ մասին Եկատերինբուրգ կատարած այցի ընթացքում հայտնեց Ռուսաստանի կենտրոնական բանկի նախագահի առաջին տեղակալ Վալերիան Կուլիկովը։ Նրա խոսքերով, ֆինանսական ոլորտում բացասական միտումների պահպանումը կարող է հանգեցնել (ենթադրաբար հոկտեմբերին) 100 հազար ռուբլիանոց թղթադրամի թողարկմանը։ ԻՏ

«ԿԻԼԻԿԻԱ T.T.S.»

«Կիլիկիա - S.S.U.» - ընկերությունը առաջարկում է վարկերի ընդունման նոր տարբերակ.

15% ամեն ամիս 3-ամսյա պայմանագրի դեպքում

երկարաժամկետ վարկերի դիմաց վճարվում է

50% 3 ամսյա պայմանագրի դեպքում

120% 6 ամսյա պայմանագրի դեպքում

300% 1 տարվա պայմանագրի դեպքում

Կնքված պայմանագրերը մնում են ուժի մեջ:

Սայաթ-Նովայի պող. «Անի» հյուրանոց, 7-րդ հարկ, 730, 736 սենյակ

Վարկերի ընդունումը կատարվում է ժամը 10^00^-ից 14^00^-ը երեքշաբթի, չորեքշաբթի եւ հինգշաբթի օրերը: Հեռ. 58-11-10, 59-43-70

Մայիսի 27, 28-ին, ժամը 18:00-ին Երեւանի մարզահամերգային համալիրում համերգ կտա

ԱՐԱՄ ԱՍԱՏՐՅԱՆԸ

Տոմսերը վաճառվում են ՄՀՀ-ի, «Մոսկվա» կինոթատրոնի, «Երիտասարդական» մետրոյի դիմացի տոմսարկղերում:

Շտապեցէք

ԱԱՍ ԿՈՈՊԵՐԱՏԻՎ

«ԱԱՍ» կոոպերատիվն առաջարկում է պետզաքլոկ անսահմանափակ քանակությամբ բոլորի համար:
«ԱԱՍ» կոոպերատիվը կտեղափոխի Ձեր պատվերը նշված հասցեով:

Մեր հեռախոսահամարներն են՝
57.00.85, 57.04.29, 57.69.83,
23.12.85, 63.79.38

Մեր հասցեն I մաս, Մասիսի փ. 18, «Անդրկովկասկաբել» միավորման եւ «Ստեկլո» ավտոդահեստամասերի խանութի մոտ:

PUBLISET

HAPAGA

Հրավիրում ենք Ձեզ թռչելի ետեւյալ ուղղություններով «Հապագա» օդանավակայանից.

Յուրաքանչյուր երեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերին, ժամը 16-ին Երեւան-Ձերկասի երթուղով:

Հինգշաբթի օրերին ժամը 23.30-ին կատարվելու է Երեւան-Լենինգրադ (Պուլկովո) երթուղով չվերթ, որը նախատեսվում է նաեւ Տաշքենդ, Սամարղանդ, Ֆերգանա, Դուշանբե եւ մոտակա այլ քաղաքներ մեկնող ուղեւորների համար: Տաշքենդ եւ Սամարղանդ մեկնող ուղեւորների համար Պուլկովոյի օդանավակայանում կտրամադրվեն ավտոբուսներ:

Տոմսերը վաճառվում են քաղաքային եւ օդանավակայանի ավիատոմսարկղերում:

Առաջարկվում է նաեւ ինքնաթիռով բեռների տեղափոխություն Ռուսաստանի եւ Ուկրաինայի քաղաքներից Երեւան եւ ընդհակառակը:

Տեղեկությունների համար զանգահարել 58-13-61 հեռախոսով, ժամը 9-ից 19-ը:

PUBLISET

Mercury ENTERPRISE

"Mercury enterprise"-ը

ներքական անգամ անցկացնելով ինվեստիցիոն գործընթացը, բնակչության հնարավորություն է ընձեռում իրենց խնայողությունները պահպանել հիպերինֆլյացիոն պրոցեսներից: Ֆիրմայի մասնագետներն այս անգամ առաջարկում են ներդրումների *հետեւյալ տարբերակները*.

1. Եռամսյա ավանդների դեպքում -15% ամսական, որը ժամկետի վերջում կկազմի -45%
2. Վեցամսյա ավանդների դեպքում -20% ամսական, որը ժամկետի վերջում կկազմի -120%

"Mercury enterprise"-ը

երաշխավորում է ձեր գումարների պահպանվածությունը՝ արժեզրկման պայմաններում ամենակայուն արտարժույթի համարժեքով:

Երեւան, Սայաթ-Նովայի 19, «ԱՆԻ» հյուրանոց, 6-րդ հարկ 632 եւ 634 սենյակներ ☎ 594-632, 594-634

PUBLISET

ԻՆԿՈ

«Ինկո» բաժնետիրական բանկի Հայաստանի մասնաճյուղը կատարում է արագ դրամական փոխանցումներ Դաշնակցային Ռուսաստանից Ուկրաինա, Հայաստանից Ուկրաինա, Ռուսաստանից Հայաստան եւ Հայաստանից Ռուսաստան:

«Ինկո» բաժնետիրական բանկի Հայաստանի մասնաճյուղի հասցեն է՝

Երեւան-10, Վռամշապուհ արքայի (նախկին Ամիրյան փողոց) 2/8 (1-ին հարկ), հեռախոս 56-59-74, 56-07-51, 56-37-25:

PUBLISET

Սարատովի բորսայում վաճառվեց 210 հազար տ ամերիկյան հացահատիկ

Ռուսաստանի հացահատիկային առեւտրային բորսան (Սարատով) մայիսի 13-ից 15-ը անցկացրեց հացահատիկի աճուրդ, որը Ռուսաստանին հատկացվել էր ԱՄՆ մարդասիրական օգնության շրջանակներում։ Աճուրդի ժամանակ վաճառվեց 210 հազար տոննա 2-րդ կարգի փափուկ ցորեն, ավելի քան 6,6 մլրդ ռուբլի գումարով։ 1 տոննա ցորենի միջին գինը կազմեց 32 հազար ռուբլի, որը համապատասխանում է այդ ապրանքի միջին բորսայական գնին (մեկնարկային գինը սահմանվել էր 28 հազար ռուբլի)։ Բորսայում վաճառում էր Ռուսաստանի կառավարությանն առընթեր մարդասիրական ու տեխնիկական օգնության հարցերի հանձնաժողովը, գնորդներն էին Ռուսաստանի 30-ից ավելի մարզերի ու շրջանների հացահատիկ վերամշակողները եւ հացամթերումների միավորումները։ Ցորենի կեսից ավելին գնել են Մոսկվայի, Լենինգրադի, Տուլայի եւ Չելյաբինսկի մարզերի ներկայացուցիչները։ Աճուրդից ստացված միջոցները կփոխանցվեն մարդասիրական օգնության հանձնաժողովի հաշվին եւ պետք է օգտագործվեն Ռուսաստանի ֆերմերային տնտեսությունների ֆինանսավորման ու տարբեր սոցիալական ծրագրերի համար։ ԻՏ

Հրդեհ Բրյանսկի հեռուստային դահեստներում

Երկուշաբթի օրը տեղական ժամանակով մոտավորապես ժամը 17-ին սաստիկ հրդեհ է բռնկվել Անդրբայկալյան զինվորական օկրուգի զենքի ու տեխնիկայի պահպանման բազայում, որ գտնվում է Բրյանսկ քաղաքից 45 կիլոմետր հյուսիս-արեւելք։ Այդ մասին ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ին հայտնեցին Ռուսաստանի արտակարգ իրավիճակների պետական կոմիտեի մամուլի ծառայությունում։ Պահեստների արկերի եւ տարբեր հրետանային համալիրների ընդհանուր պաշարները գնահատվում են 40 երկաթուղային վագոն։ Արկերը պահվում են բացօթյա հարթակներում, ինչպես նաեւ փակ հարկաբաժիններում։ Ըստ կոմիտեի մամուլի ծառայության հաղորդման, հրդեհը բռնկվել է բաց հարթակներից մեկում, որտեղ պահվում էր արկերով լի 400 արկղ։ Մարդկային զոհերի մասին առայժմ տեղեկություններ չկան։ ԻՏ

Հրվ. Օսիայում պատանդ են վերցրել վրացի մայորի

Մայիսի 16-ին օս գրոհայինները պատանդ են վերցրել Հարավային Օսիայում հաշտարար ուժերի վրացական գումարտակի հրամանատար մայոր Ավթանդիլ Լոմաուրիին, ԻՏ-ին հայտնեցին Վրաստանի ՆԳՆ մամուլի կենտրոնում։ Այդ ձեռնարկումը կատարվել է այն բանից հետո, երբ մայիսի 14-ին Ցխինվալի շրջակայքում անհայտ անձինք ավտոմատային կրակահերթով սպանել էին երեք օսերի։ Տեղական իշխանությունները դրա համար մեղադրել էին վրացական կողմին։ Գրոհայինները վերջնագիր են ներկայացրել, եթե մարդասպանները չգտնվեն, ապա մայոր Լոմաուրին կգնդակահարվի։ Մամուլի կենտրոնում նշում են, որ վերջին օրերին Հարավային Օսիայի Ցխինվալի շրջանում իրադրությունը կտրուկ սրվել է ինչպես օսերի, այնպես էլ վրացիների հրոսակախմբերի անօրինական գործողությունների հետեւանքով։ ԻՏ

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ «Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր ՀԱՄԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրեն ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863

Apple® Macintosh® համակարգչային շարվածը «Ազգ» թերթի

Azg armenian daily

Editor H.AVEDIKIAN / phone: 521635

47 Hanrapetoutian st., Yerevan, Armenia, 375010

Թերթի ձեւավորման եւ տառատեսակների հեղինակ ՊԱՎԵԼ ՊԱԼԼԱԲՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@